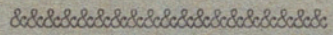

LLUIS CAPDEVILA

(SEGONA NAIXENCA DE VENUS)

POEMA DRAMATIC EN TRES ACTES I UN PROLEG

Dramati personae

VENUS
LA DONA DEL PATRO
LA GERMANA DE PATRO
EL PATRO
EL QUE TE L'ANIMA NEGRE DE FANATISME
IL LUMINAT
~~EL ADOLECENT~~ L'ADOLESCENT
EL LUBRIC
EL QUE SEMPRE TOCA DE PEUS A TERRA
L'ENAMORAT DE LA MAR
EL QUE ARREPLEGA DINERS
EL MES FORT
L'APOTECARI
EL SECRETARI DE L'AJUNTAMNET
L'ADROGUER
L'HELENISTA
LA MARE DEL ADOLECENT
EL SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL
LES TRES XAFARDERES

DE COM VEU L'AUTOR ELS PERSONATGES

VENUS- No té una edad difinida per un adolescent que desperta a la vida amorosa. Venus por tenir la pomposa maduresa dels trenta anys. Per l'home que ha viscut molt i a'acomiada de l'amor, la passió segons Buffon, fa felices les besties i malaurada la humana criatura. Venus pot tenir la bella fragilitat de una noieta de quinze anys. Cal pensar, però, que si bé el teatre es fantasia es una fantasia senyida sempre, en menor o major grau, a la realitat. I com hem de donar al interpret totes les facilitats possibles.

Direm, doncs, que Venus, en aquesta farsa amorosa que ossila, entre la oronia i el sentimentalisme, es una dona que pot tenir vint anys com en pot tenir trenta confosió facil gracies a l'alquimia, que les dones d'avui usen amb veritable intel·ligencia i veritable gracia.

Tots heu vist segurament, més d'una interpretació de Venus, car en els bells de la Grecia antiga i lluminosa, en els bells tems del renaixement, quan Europa despertava amb una gran set de vida del malson medieval, pintors, escultors resucitaven el mite magnific. En las sales dels grans museus o en la vostre llar i en els manuals de historia de l'art, tots vosaltres haureu vist mes de una interpretació de Venus: La de Milde Genova, las de Ticiá, la de Boticelli, las de Rubens, la de Giorgione. Naturalment, no sempre es la mateixa car cada artista te un concepte diferent de la bellesa. Venus, te un aire pleveu en algunes pintures: Rubens. Velasquez: un aire misterios llunyãen altres: Lucas Cranach: en altres exhala un aura de sensualitat: Ticiã, en altres es conseptuosa i plena d'artifici, Boucher, Moreau.

Es per aixó que l'autor d'aquesta farsa amorosa es creu tambe en el dret de veure Venus a la seva manera, de donar la seva interpretació de Venus. Cosa mes dificil en litaratura dramatica que en pintura car el pintor pot prescindir del comediant. Entre el pintor i el contemplador s'estableix una relació mes directa entre el poeta dramatic i l'espectador. Car el poeta per animar a l'espectador necessita la colaboració de l'interpret. I a l'interpret, aquesta vegada li toca representar Venus. A Venus uns pintors l'han vista rosa- totes les graduacions del ros: rossor d'or vell, de fulla seca endut pel vent, d'espiga, d'emel... i altres, els menys, bruna. L'autor en aquesta segona naixença de Venus vol tambe que la Venus que ell recrea sigui rossa. Una Venus bruna - l'autor conserva encara certs prejudicis- fora massa tempestuosa. I cal que sigui tot el contrari de tempestuosa: cal que sigui serena, reposada, inefable. Ha de caminar lentament, ha d'accionar lentament, una lentitut, pero intel·ligent, discreta, d'una manera, amb un ritme, gaire be musical. Una movilitat massa accentuada mai no es elegant. I Venus, nua o vestida amb les robes mes humils és sempre la suprema elegancia.

Quedem doncs, que Venus, fisicament serà rossa, d'una rosor que sembla donar al seu rostre com una mena de resplandor. I quedem que serà una dona feta, un xic mes Ticiã que Rubens.

Ha de donar, naturalment, la impresio d'una criatura de carn i ossos, pero, pero d'una criatura de carn i ossos que ve d'un mon llunyã i misterios i es mou amb una punta d'estranyesa, pero tan sols, en un mon foraster que no es el seu. O sigui: entre els altres personatges de la farsa, molt real ha de donar la impresió d'un esser misterios. Recordeu que es tracta de Venus Ananyomena, que significa " apareguda fora de l'aigua "

li plagué jugar al seu entorn.

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA DE FANATISME

Mes que un home de Deu, un home d'ànglesia. La negror de l'esglesia no li deixa veure la blanca lluminositat de Deu. En tot veu el mal, tot ho esguarda amb esguard ~~terribl~~ de recel i malfiança. Tot es pecat, tot es prohibit, tot es digda de condenació. Desconeixador del gaig de viure, la vida li sembla un castic imposat per Deu . a l'home, maculat encara pel pecat original. Li diuen mistic, pero es un fanatic. Mes que un Francesc d'Assis, creu en un Savonarola, en un Torquemada, en un Ignasi de Loyola. Mes que en el Jesus que perdona l'adultera, creu en el Deu terrible que colga les ciutats amb pluges de foc i cendra.

El seu fanatisme es tan agut, que anirà a la pertorbació. El patro el tolera perque treballa i no es queixa mai del treball. Fisicament es un home d'uns cinquanta anys, mal carat i pobrament vestit. per anar vers Deu, precisament, no sap ~~mirar~~ veure Deu enlloc.

L'IL; LUMINAT

A l'il.luminat seria mes logic nomenar'lo el poeta. Tot i que , oficialment, el poeta del poblé sigui el secretari de l'Ajuntament (llegeix llibres i diaris que li envien de la ciutat, ha guanyat algun objecte d'art en mes ~~mirar~~ d'uns jocs florals rurals, felicita en vers a les senyores importants, escriu odes a la Mare de Deu i a la llebertat d'imprenta, etc,etc) el veritable poeta es Lil'luminat, que no sap escriure ni gaire be llegir. Te vint i cinc anys i una mirada clara i extatica. A vegades resta ambabiecat contemplant una noia bonica. Désprés, pero, s'oblida de la noia bonica per esguardar un nuvol que passa tot encés de sol. Es fadri, viu sol, i no te altre llar que una barca vella abandonada a l'arena rossa de la platja.

~~MMADODDDMM~~ L'ADOLESCENT

Es el grumet del vaixell, te setze anys, una agilitat i una alegria d'ocell. Davant la presencia de Venus, pero reaccionarà i sense perdre els trets que mes subratllen la seva personalitat, sofrirà un canvi: l'alegria d'infant, devindrà alegria d'home, i serà com un il'luminat mes lluminos i mes tendre. Venus li haurà ensenyat entre altres coses (Encara que l'autor deixa l'anecdota en penombra, penseu que l'adolescent podria esse l'Adonis de la comedia) a convertir la fresca rialla que un tems li cantava a la gorja, en sonriure que, després, li florirà pal.lidament en el rostre.

EL LUBRIC

Es un home de rostre livd, de boca goluda, de mirada febrova que despulla les dones, que sap veure la nuesa femenina sota la roba. Es un erotoman, un lubric, un obses per la luxuria que l'apropa cada dia mes al deliri a la follia. A vegades te movimens de perlatic. El seu rostre tan sols s'anima quan parla de dones.

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA

Es jove encara, trenta anys, no dona importancia a gaires coses. Mixte d'home practic i de baliga balaga, fa el que fa tot.hom, pensa com tot:hom, sense, però, amoi-narse. Te vicás, té virtuts, però no el dominen ni els uns ni els altres. Es incapaç de fer cap mal, ~~no~~ però es incapaç de fer cap bé.

L'ENAMORAT DE LA MAR

Quranta anys. Hermetic. Aspre. Un xic tocat de misoginia. El seu rostre tan sols

s'il lumina davan la mar, que li plau en bonança i en tempesta. En les hores de lleure, quan la mar és bona son moltes, s'asseu a proa i arrenca al teclat del seu acordeó unes melodies que tenen ritme de canço de bressol. El salnitre, el quitra, el iode, son els seus perfums preferits. Fuma una pipa curta que, de nit, posa resplandors rogencs a les aletes del seu nas.

EL QUE ARREPLEGA DINERS

Es un home de terra, i la terra amb la seva veu poderosa (el diner, la casa propia, les bones collites, la bona aviram, l'hort ric en verdures i fruita...) El domina, fa les feines de mar pensan en la terra, el seu esguard es gira sempre vers la terra. Es priva de tot per augmentar els diners que va recollint. quan en tingui prou, es comprara un troç de terra, s'hi farà una caseta i s'hi retirará amb la dona i els fills per a viure tranquil, sense tempestes ni naufragis, sentint la terra ben ferma sota els peus, fins que la mort truqui a la porta. Té uns quaranta anys.

EL MES FORT

La seva característica es aixó: la força. Ell n'està molt orgullós i la llueix sempre que pot. Naturalment, creu que la força es el més important del mon i ha l'única cosa que pot solucionar tots els conflictes. S'enten els d'ordre material. En els altres no hi creu, no existeixen per ell.

L'APOTECARI

A més de farmacèutic, es l'erudit del poble. Té arteriosclorosi i una calba docta. . Fadri, viu amb una germana impersonal i borrosa, un xic mes jove que ell que té quaranta vuit anys que ha dedicat al seu germà tota la tendresa de la seva vida sense amor. Ell, però gairebe no la veu. Ell tan sols veu, ultra les seves formules els seus poetes i humanistes de l'antiga Gràcia, de l'antiga Roma. Fisicament, es un home menut, un xic descurat en el vestir

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT

Es un home de trenta anys. Diu que la politica no li plau, però més que no pas l'alcalde, es l'amo del poble. Fa versos de pastors i pastorettes, de xaragalls i bosqueries, d'idilis ensucrats, i es baralla amb el farmacèutic que li parla d'uns poetes que ell no conyeix ni gramínganes: Tibul, Anacreont, Lucreci, Teócrit... Es naturalment un pedan i un cursi. Té molta de la seva persona i de la seva roba, i porta els cabells greixosos de pomada.

L'ADROGUER

Quaranta anys. Temperament rude i ordinari. Un gran fons de timidesa, però: sobre tot quan el destí l'acara amb Venus, davant la qual endéve tot un altre home. Sense cap imaginació, creu que en el mon tan sols compta el diner. S'ha enriquit i aixó el té molt satisfet i li sembla el comble de la saviesa. Me aviat gras que prim: un xic calp, rostre encés i lluent de satisfacció. Té una tenda, la mes important del poble, on ven queviures, perfumeria barata, drogues, bijuteria. Ames ames de la tenda, com es home ric, vol tenir una dona: una dona gentil que no puguin tenir els pobres. A l'adroguer hi ha qui l'anomena Mercuri: perquè aquest Mercuri, fou el Deu dels lladres i els comerciants.

L'HELENISTA

Mes aviat vell que jove, un xic despotic, cabells tenyits de negre, un negre molt sospitos. grasonet. Es emperdoneu la imatge gens Helenica- com un botifarró amb ulleres.

LA MARE DE L'ADOLESCENT. L' DOLESCENT

Robes negres. Cabells que comencen a cobrir-se de cendra. Faç molt pal.lida. quaranta, cinc anys.

EL SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL.

Quaranta o cinquanta anys. Serió com un ase. Brut. Francament desagradable.

Les tres xafarderes

„ EL PROLEG „

Primavera

~~~~~

L'ESTAMPA

En una barca, una d'aquestes barques de vapor anomenades trawlers. Es una barca de pesca que te un aire de risc i d'aventura i no es com les pobres barques de cada dia que ixen de la platja en fer-se tard, quan la sorra encara es calenta de sol, i hi tornen a punta d'alba. es una barca que resta dotze o quize dies calant en les costes del riu d'or i en les de les Canaries, sota el sol que dona a les aigues un daurat rebrilleig metal.lic i sota la pal.lida claror lunar, que vesteix les ones de magiques fosforescències. En els pals d'aquesta barca-rera el pal trinet hi ha la xigra moguda a vapor que serveix per a elevar la xarxa de les aigues blaves- de dia, com una flamul.la, hi ha l'ala blanca i aguda d'una gavina: de nit, una estrellla s'hi penja com un liric fanal de nit de revetlla de ball, musiques alegres i amors efimers.

Una escala de corda, com una eura, s'anfila pel pal major. A popa, la cabina de derrota. Al fons, però més centrada - l'estampa de la barca la veiem de biaix- un gran troç de vela estesa per a que el sol del mati l'assequi. A la dreta en primer terme l'entrada que mena a l'interior on hi ha els camerots del capitã i el del pilot, les lliteres de la manineria i la cambra frigorifica per el peix.

Alguna rotllana de cordes que els mariners comverteixen en seiens.

LA FARSA

Altam mar. Proa a la platja acollidora, però: cami de retorn. Nit. Ultimes hores de la nit, quan ja l'aire te estremiments i perfum d'alba. El cel, tremolós i feixuc de les estrelles comença molt lentament a esdevenir d'un blau mes clar, que despres serà malva i despres, al final de l'acte, es tacarà de rosa.

Al timó, El que sempre toca de peus a terra. Assegut damunt el tortell d'unes cordes, L'enamorat de la mar fuma i toca l'acordeó. A la lleu resplandor de la seva pipa respon la lleu resplandor de la pipa d'El que sempre toca de peus a terra. Dret a proa, amb els ulls fits en l'horitzó, El que arreplega diners. Dunant tot l'acte ha d'oirse en un

"piano" discretíssim, la remor de l'aigua que fondeix el vaixell. - Una gran pausa -

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Arrivarem a prima hora del mati

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA: Si tot va com ara.

EL QUE ARREPLEGA DINERS: I es clar que hi anirà!

EL QUE TOCA: Oh, ves a saber. No es pot dir mai aixó en mar.

EL QUE ARREPLEGA DINERS: No hi ha res que indiqui canvi de tems. El vent es propici, i la mar, ahir tan esvalotada i turbulenta, es plana com una bella carretera de la terra.

EL QUE TOCA: Sembla mentida que faci tants anys que nevegueu! No ho saps que en mar n'hi ha prou amb un moment per a que la bonança esdevingui tempesta?

EL QUE ARREPLEGA DINERS: esfereit: Calla! No cridis al mal tems!

L'ENAMORAT DE LA MAR: Jo en canvi, si podés, viraria en rodó i posaria proa mar endins, pel camí blanc de les ones coronades d'espuma.

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Tu, si, perquè ets un home estrany.

L'ENAMORAT DE LA MAR: Tu que saps! Tu que saps!

EL QUE TOCA: Encara que essen tan agradat de la terra t'has enrolat de mariner.

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Per a arrebregar diners i comprar unes feixes de regadiu i fer. m'hi ha una casa i anar. m'hi amb els meus i viure. hi tranquil i esperar que la mort truqui a la porta.

L'ENAMORAT DE LA MAR: Quina ambició mesquina!

EL QUE TOCA, amb llastima: I per a guanyar diners has vingut en mar, capsograny!
! Si els guanys son tan pocs!

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Per a treballar la terra, cal ciencia i jo no en tinc.

EL QUE TOCA: Com t'ho faràs, doncs?

EL QUE ARREPLEGA DINERS: La faré treballar pels fills.

EL QUE TOCA: Vaja! no et feie tan viu!

L'ENAMORAT DE LA MAR: I mentrestan, tu.....

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Per a poder arrebregar moneda, faig de mariner. Per a la marineria tot'hom serveix!

L'ENAMORAT DE LA MAR: Tot'hom serveix? - Aixecant-se irat- Si no fosis tan poca cosa, d'una grapada et llençava a l'aigua - amb una lleu transició- tot'hom serveix! Imbecil! pobre home d'ambició limitada i mesquina!

EL QUE TOCA: Be, no us baralleu ara, que no val la pena. - El que arrebrega diners davant l'impulsiva escomesa, s'ha fet anrrera no gens tranquil-

ENAMORAT DE LA MAR: No parlis mes davant meu com has parlat ara.

-S'aseu, i, no volent escoltar la conversa, arranca a la cordion una melodia lenta que te aire d'Avanera-

EL QUE TOCA: I tens molt recollit?

EL QUE ARREPLEGA DINERS: No el que jo voldria. Tinc dotze cents duros!

EL QUE TOCA, a L'enamorat de la mar: Que no l'has sentit?

L'ENAMORAT DE LA MAR, indiferent: Si...

EL QUE TOCA: Dotze cents duros!

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Ja els he suat, però, No m'he donat cap gust. M'he privat de tot. Ni balls, ni teatres, ni festes de cap mena.

L'ENAMORAT DE LA MAR: Ni robes per a la muller, que vestida de parracs.

EL QUE ARREPLEGA DINERS: També hi vaig jo i no m'en queixo! que s'en treu d'anar ben vestit?

L'ENAMORAT DE LA MAR: ....ni escoles ni llibres per els fills...

EL QUE ARREPLEGA DINERS: Mentre sapiguen treballar la terra i fer. la fecunda ja saben prou.

L'ENAMORAT DE LA MAR: ...nigairebé pà per a la taula

- EL QUE ARREPLEGA: ~~Nonnamamamám~~ No exageris ! De pa a la taula ja n'hi há, poc, que el p~~á~~també pot estalviar'se
- L'ENAMORAT DE : Abans em feies llastima i ara em fas fastic. Has viscut com una bestia, ~~has~~ llençat la teva vida de una manera absurda i miserable.
- EL QUE TOCA DE: I si esteu malalts ? Mira que els metges i els apotecaris no fien
- EL QUE ARREPLE, esfereit: Calla! No cridis el mal temps ! Els pobres no en poden estar de malalts.
- L'ENAMORA DE: I si arribes a vell i la mort no et deixa gaudir al benestar tan durament guanyat ?
- EL QUE ARREPLE: M'enterraran sota un xipre tremolos de nius i cantarelles, al blanc cemengiri de poble, que es veurà desde casa nostra i els meus fills diràn: el pare treballà tota la vida en mar, per a donar'nos aquesta cosa tan bella que es la terra.
- ENAMORAT DE LA MAR, despres d'una breu pausa: No t'entenc, em sembles un esser limitat i obtus. Els homes com tu, sempre tan arrapats a la terra mai no els he entés. La terra es la lletgesa.
- EL QUE ARREPLEGA: Tan rica i plena ? Tan bella i multiforme ? No diguis ~~heret~~ heretgies.!
- Enamorat de la mar: La terra es poblada per totes les males passions: la ~~ambició~~ ambició, la gasiveria, l'enveja, la mesquina ambicio de diners, la indiferencia, in~~m~~ericordia, l'afany de luxe, la vanitat.
- EL LUBRIC, treient la testa per la boca negra i fétida de là sentina i pujant a coberta: Però be hi em de viure en terra.
- EL QUE ARREPLEGA DINERS, content de trobar un ajut: Aixó, aixó: bé hi hem de viure
- ENAMORAT DE LA MAR: Com mes poques hores millor.
- EL QUE TOCA DE Tant l'un com l'altre sou uns exagerats. A la vida cal saber pendre les coses tal com venen, i sense encaparrar's'hi massa i procurant treure tot el profit possible.
- EL LUBRIC I com es que et plau tan la mar ?
- ENAMORAR DE LAM. Perque es la llibertat i la solitut que ningú et ~~distorba~~ distorba quan tens una alegria molt gran o bé una pena molt fonda: perque canta i no parla, i els homes sempre parlen, i en parlar les seves paraules no son clares i belles i tenen regust de cendra i de fel: perque la mar fa a l'hóme, car la mar no pot comprarse com la terra: perque la llum i es mes pura i l'aire hi es mes resplendent
- EL LUBRIC: No farem res, noi
- EL QUE ARREPLE: No farem res, no
- EL LUBRIC: Amb tu tampoc, perque tu i jo no lliguem gaire: a tu et plau privar.te de tot i arrecómar diners i a mi em plau llençar.los i no privarme de res.
- EL QUE ARREPLEGA: I quan arribis a vell en la pobresa ? que et restarà ?
- EL LUBRIC: El meu passat lluminós de tavernes i balls i dones nues.
- EL QUE ARREPLEGA: I quan estiguis malalt ?
- EL LUBRIC: Procurare estar'ne força per a morir.me mes depresa i m'anterrin.
- EL QUE TOCA DE: Cal pensar una mica en el demà.
- EL LUBRIC: Cal no pensar'hi gota. Cal pensar en l'avui, car tan sols l'avui compta. la terra que ni tu, ni tu no sabeu estimar, es una cosa bona. Sobretot fent com nosaltres, la gent de mar: no vivint.hi sempre, car aixi es mes bella i cobdiciable i te un encis mes fort. La terra es per a nosaltres, que som imprevisors

i joiuosos i tenim una sed infinita de vida i no pensem en el demà; no per a vosaltres, que arreconant els diners, privant vos de tot, no sabeu gaudir-la. La terra es bella en cada port, entre musiques i vins olorosos, ens ofrena aquestes flors de carn que son les dones.

EL QUE TOCA DE: Si et sentis el mistic

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA DE FANATISME, apareixent per la dreta:

Ja t'ha sentit i li fas fastic i horror. Estàs condemnat !

EL LUBRIC: Tots ho estem: de: condemnats a morir. Per tant el millor que pot es viure amb goig i alegria. I no hi ha goig i alegria, sinó en la boca calenta de una dona.

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA: ! Calla! Calla! que estàs blasfemant. La vida es una vall de llagrimas i hi hem vingut a fer penitencia, a purgar els pecat dels nostres primers pares. I el mon està perdut, cada dia mes perdut en el llot immun del pecat, cada dia mes irredempte. El mon, es, encara, Sodoma i Gomorra, i cal una pluja de foc que el destrueixi.

IL.LUMINAT, baixant per l'escala de gat del pal major:

En faràs povs d'adeptes per a la teva religió de negror i de turment.

EL QUE TOCA DE : La vida et sembla massa amable perque l'esguardes amb vidres fumats i la sents amb el cor comblat d'un acid carrusiu. Encara et sembla poc castic i poca penitencia, la fam, la malaltia, la guerra ?

EL QUE TE L'ANIMA: Tu no hi entens en aquestes questions. Estàs massa arrapat a les vaixeses de la vida material per a que la claror de la vida espiritual et penetri.

EL LUBRIC: Ja te la dona la vida espiritual, Jo sols veig claror en la nuesa d'una dona que desfalleig d'amor en els meus braços...

EL QUE TE L'ANIMA: Renegues de Deu !

ENAMORAT DE LA MAR: La dona es obra d'ell, i per tu tot sons pecats. Tu en tot veus el reneç i el pecat.

EL QUE TE L'ANIMA: Deu es la justicia .

IL.LUMINAT: Jo no hi entenc gaire, però em sembla que Deu es el perdó.

EL QUE TE L'ANIMA: Et sembla, et sembla... No est pot semblar res a tu , car no tens tractes amb l'esglasia.

IL.LUMINAT: Moltes vegades l'esglasia es tot el contrari de Deu. Si Deu, com diuen, es la bondat, els temples que vosaltres li heu construït son massa negres per a la seva inmaterial presencia. Pobres dels que han d'anar a cercar Deu al temple negra on el pobre hi es mal acollit. Deu es la blancor dels arbres florits, en la verdor dels bons camps, en el silenci de les boscuries, en els cims de les muntanyes, en l'argent tremolos dels estel, en la blanca crinera d'escuma de les ones de la mar, en la mirada pura d'un infant.

EL QUE TE L'ANIMA: L'infant no es la pureza. L'infant es el pecat.

IL.LUMINAT: Quina cosa mes odiosa i mes vil, la teva religió, viure amb una religio com la teva, deu ser com tenir un escorpi clavat al cor.

ENAMORAT DE LA MAR: No mes veus el pecat i el mal

EL QUE TE L'ANIMA : Aci a la terra, si.

IL.LUMINAT% El teu cel deu tenir color de sanc i de foc.

ENAMORAT DE LA MAR% El teu viure es com una nit de trangol! — EL QUE TE L'ANIMA NEGRA

Els esguarda amb menyspreu, i, sò-sorrut, no respon. Hi ha una pausa breu-

EL LUBRIC I tan belles i codisiabls com son les dones. Jo avans era un mariner de debo i no un trist pescador com ara, conec els ports per elles. Marsella, Port-Said, Honolulu. Singapur, Barcelona, Hamburg, Napols,

La bruna dels ulls de tenebre, la rossa de la carn color d'alba, la que feie olor de canyella, la que tenia un torbador perfum d'alcoba calida!
- Somriu-

IL·LUMINAT: I tan bella com es la vida, que te muntanyes i fonts i cants d'ocells, nits de lluna i musiques i el gaoig de viure !

EL QUE ARREPLA: I tan bells com son els diners. Tan bell com es tenir riquesa !

ENAMORAT DE LA MAR: I tan bell ^{com} ~~com~~ es la mar, que canta i sospira i plora: i te onades magnifiques, altes com muntanyes i amb la cresta coronada d'espuma: i misteris i llegendes de sirenas de nuesa de color de perla, que les nits de bonança puguen dels seus palaus de les fondaries i juguen amb els dofins sota el flam pal·lid de la lluna marinera.

-Apareig el patró-

EL PATRO: Bona nit.

EL QUE TOCA DE PEUS: Aviat bon dia, patró

EL PATRO: Com vulguis. No ^m ~~man~~ ^{heu} deixat dormir. Sempre estaria de garleria vosaltres. Cada hit us trovo de, la mateixa manera: discutint inutilment l'humá i el divi.

IL·LUMINAT: En terra hom pot callar llargues estones sense que passi res. En mar cal la paraula per a sentir-se viure. La paraula o la tempesta.

ENAMORAT DE LA MAR: Es que ens amarga la vida amb les seves prediques de fanatisme.

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA: Aquests, que em busquen el cos...

EL PATRO: No en facil cabal. - Als altres mariners - I vosaltres no en feu d'ell. Cal no fer cabal de ningú. L'home ha estat dotat de paraula perque perdi el temps enganyant i enganyan.se.

EL MEW FOR, que entra per la dreta: El patró parla com un llibre. La paraula no es res i l'acció ho es tot. Ei ! quan va unida a la força.

IL·LUMINAT: Moltes vegades la força es la injusticia.

EL MES FOR: No t'entenc. No se que vols dir. La força es la força i prou. El cap de puny i la garrotada son les lleis que han de regular el mon.

IL·LUMINAT: Tu has pres el mon per un estable.

ENAMORAT DE LA MAR: Tens mentalitat de dictador, una mentalitat massa primaria, massa rigida.

EL MES FORT: Els dictadors son els governans que mes em plauen i els que mes convenen al poble, que te esperit de ramat. Que consti !

-Amb una lleu transcesió-

Quin goig poder manar el que hom vulgui i esser obeit. En la vida ho es tot l'acció

EL PATRO: Te raó ! La mar us fa massa contenplatiu i us lleva energies. Ara mateix, si aixó fos una comedia, hi mancaria l'acció, i, per tan, la vida

IL·LUMINAT: La paraula tambe es vida, i moltes vegades te més dinamisme que el moviment. I la vida ja ho es una comedia sense autor ni director. en la qual tots son actors i espectadors. Una comedia amb rialles, amb llagrimas, amb injusticia i sacrificis, amb claror i ombra: una comedia que, al neixer i al morir, s'acaba i recomença cada dia.

ENAMORAT DE LA MAR: La gran comedia per el gran comic que hi ha en tots nosaltres, car no cal estudiar el paper.

IL·LUMINAT: I si vols, no cal seguir-la fins al final, car pots evadr'te amb la follia o el suïcidi.

Altrament

EL PATRO: Jo no t'entenc gaire, no les entenc gaire aquestes coses. ~~Altrament~~, com que et se un home tan lletrat em fa l'aferte que deus tenir raó.

Pero també penso que en te ell. - Referint-se al mes For -
Ho veus ? No ens entendrem mai perquè de raó cada ú te la seva i,
per tant, la paraula es inútil.

EL QUE ARREPLEGA: No fem cap mal parlant.

EL PATRO: Perdieu el temps. I perdre el temps sempre es fer mal.

ENAMORAT DE LA MAR: Com que ara, patró, no ^{teniem} feina.

EL PATRO: Si que en tenieu, i l'heu oblidat: dormir per a reprendre forces,
que encara ens cal treballar abans d'arribar a port.

EL QUE TE L'ANIMA: Te raó el patró....

EL MES FORT, interronpent.lo: Els patrons sempre en tenen .

EL QUE TE L'ANIMA : Si haguéssim dormit, jo hauria pogut elevar la meva anima a Deu.

EL QUE TOCA DE PEUS: El teu Deu negra de rencor i força cega.

IL.LUMINAT: I jo a somniar.

EL LUBRIC: I jo pensar en les nits d'amor que m'esperen en terra.

ENAMORAT DE LA MAR: I jo escoltar la canço de la mar, que te veu de sirena i m'enbrui-
xa.

EL PATRO: Ho veieu ? Cada u tira pel seu cantó. I es que un vaixell es com un
petit mon, que navega a l'atzar damunt les aigues: hi ha tots els
tipus, tots els caracters, totes les maneres de pensar i de sentir.
I es com un petit escenari flotant on totes les passions de l'home
juguen la seva comedia. Ara. quan serem en terra, l'escenari canviara
de decorat.

EL QUE ARRELEGA: I les passions satisfetes, s'apagaràn com una petita flama.

L'ENAMORAT DE LAMAR: No pas totes.

EL QUE TOCA DE PEUS: Aviat hi arribarem a terra.

EL QUE ARREPLE: Jo ja hi voldrie ser.

ENAMORAT DE LA MAR: Jo, no.

EL PATRO: Aviat ?

EL QUE SOCA DE PEUS: A prima hora del mati:

IL.LUMINAT: Quan la claror rossa de mati, pinta el poble mariner amb colors de
festa.

EL PATRO: El timó?

EL QUE TOCA DE PEUS: Va bé. I el vent ens ajuda.

EL PATRO, amb una ullada al seu entorn: No veig el minut.

IL.LUMINAT: Dorm. Es un infant encara, i dorm. Tan sols els homes carregats de
passions i de quimeres no poden dormir sempre que volen.

- Neix el dia molt lentament. el cel
esdeve pal.lid d'alba.-

EL PATRO: Hem recollit l'última xarxa ?

ENAMORAT DE LA MAR: No pas encara. Esperavem que es fongués la nit.

EL PATRO: No trigueu massa.

EL MES FORT: Be patró.

EL PATRO: Abans, amb els " llums" treballavem mes; " al llum" la feina es mes
dura, i no poden estar de platxeri com vosaltres.

IL.LUMINAT: Bé ens el mereixem després de tant treballar en aquest viatge.

EL PATRO: No et queixis, que haurà estat profitos per a tots nosaltres .

EL QUE ARREPLEGA: Si veritat ?

EL QUE TOCA DE PEUS: Val adir, pero, que també ha estat dur.

EL PATRO: Mes que les altres vegades.

EL MES FOR: Mes que cap altre vegada. Be ho séprou

EL QUE TE L'ANIMA: En aquet vaixell, hi ha tots els pecats i totes concupitencies,

- i el cel ha volgut castigar'nos
- EL LUBRIC: Calla. ocell de mal averany, que en tot veus pecat i negrers.
- IL.LUMINAT: I la vida es clara i es bella !
- ENAMORAT DE LA MAR: No ens havia passat mai el que ens ha passat en aquest viatge: la mar estava en calma com un llac, els altres vaixells navegaven i nosaltres per poc naufraguem.
- IL.LUMINAT: Ha estat estrany i meravellos.
- EL QUE TE L'ANIMA: Ha estat un avis del cel.!
- EL QUE TOCA DE PEUS: Doncs, mira: tu que hi tens influencia, demana-li que de bromes com la passada no ens en gastis gaires.
- EL QUE TE L'ANIMA: Here, tige ! -EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA, riu i els altres el coregen.
EL QUE TE L'ANIMA NEGRA, irat, afegeix-
En lloc de riure tan estupidament mes que penseu que encara no som a terra.
- EL LUBRIC: Que vols dir ?
- ~~EL QUE TE L'ANIMA~~
EL QUE TE L'ANIMA: Que estem sotmesos al poder sobrenatural, car aquell trangol era ben bé sobrenatural, i que fixeu vos hi be, encara no hem arribat a la platja.
- EL QUE ARREPLEGA, molt pal·lid amb gran engoixa: Calla ! morir i que t'enterrin a la mar, deu esser esglaiador.
- EL QUE TECO DE PEUS: Igual que en terra. L'esglaiador es que t'enterrin creume.
- EL LUBRIC: S'acaben les cançons, les rialles, els petons, la carn abrandada d'amor.
- EL QUE ARREPLEGA: Pero en terra sembla que no et quedis tan sol ni estiguis lluny dels que han estat teus: els fills, la dona, els mobles, la llar.
- ENAMORAT DE LA MAR: Sempre aquest instin mesqui de la propietat
- EL PATRO: No deixeu d'ull les xarxes, que jo encara tinc un xic de feina per alla dintre. I si passava alguna cosa aviseu.me.-S'en entra la cabina
- EL LUBRIC: No cal que m'entorni a dormir, car no em donarieu ni tems de tren car el son.
- EL QUE ARREPLEGA: Jo, sabent que tinc tan propera la terra, no podria aclucar els ulls
- ENAMORAT DE LA MAR: Jo sabent que he de deixar la mar, encara que siggi per uns pocs dies, tampoc
- EL QUE L'ANIMA NEGRA: Jo no dormo pensant en Deu
- EL LUBRIC: Jo tan sols puc dormir quan tinc un còixi de carn calenta i perfumada
- IL.LUMINAT: Les meves nits son poblades de somnis.
- EL MES FORT: Jo, quan m'agec a la llitera, dormo com un tronc tota la nit.
- EL QUE TOCA DE PEUS: Deixeu ho corre, que tot plegat les vostres enraonies son ganes de perdre el temps .
- IL=LUMINAT: Com son passades les epoques de les grans accions, ara tan sols resta a la humana criatura el recurs de la paraula, i parlem, parlem, per a allargar un xic mes els actes de la comedia de la nostra vida.
- De la dreta vé l'adolecent -
- ADOLECENT: Ja esteu llevats ?
- EL QUE TE L'ANIMA, sapre. Jo, diria bondia
- ENAMORAT DE LA MAR: Bon dia minut
- ADOLECENT, amb un somriure lluminos i dirigin.se a El que te l'anima negra:
No t'enfadis, home, tambe ho diré jo. Bon dia
- EL MES FORT: Ja fa estona que estem dempeus .
- IL.LUMINAT: I tu ?

ADOLECENT: Jo gairebé no he còs els ulls, que m'estava dalt del pal major per a emplenar-me la ~~míma~~ mirada de la blava claror de les estrelles.

IL.LUMINAT: Vet aci perque tens els ulls tan lluminosos.

EL QUE TOCA DE PEUS; amb menyspreu: Un altra sonmie truites.

EL LUBRIC: Es massa infant per a les dones, que, a mes del caliu, tambe tenen resplandor, i esguarda les estrelles llunyanes.

ADOLECENT: N'hi ha una de molt gran i molt bella, que ens segueix tota la nit, talment com si ens valgüés ensenyar el cami. Llueix mes que les altres i sembla un joiell, ara blau, ara groc, ara verd, ara vermell.

EL LUBRIC: Els joiells, tan sols em plauen en el cos de una dona.

ADOLECENT, amb l'esguar alt: Mireu.vos .la. Ja es dia, i encara brilla, com un fanallet penjat al pal major.

-Ja es dia clar, les aigues semblan d'amatiste i demunt el cel blau, una llum rosada banya els homes i el vaixell. De l'antra punta de la barca ix una veu -

UNA VEU: A punt ?

- Els mariners, menys EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA. que no es mou del timó, s'arrangle- ren cara a la mar, al fons-

IL.LUMINAT, amb un crit: A punt !

- I tots, mentre estiren la xarxa, criden acompassadament, a petits intervals i de forma ritmica.

TOTS, menys EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA:

O.O.O....iup !

O.O.O....iup !

O.O.O....iup !

-Cada vegada mes próperes, fins a confon- dres amb les seves, arriuen les veus de l'antra estrem de la barca

VEUS EN L'INTERIOR.

O,O,O,....iup!

O.O.O.....iup!

O.O.O.....iup!

-Aquesta obra l'autor voldria , que fos jugada com una sinfonia, es a dir d'una manera musical. Aixi doncs, foturs, posi- bles interprets si tenen unes certes no- cions de musica penseu que l'andante del començament d'acte ha endevingut ara un Molto Vivace . Tot es moviment, crit, anar amunt i avall. Mentres imiteu el joc de la millor manera de treure la xarxa de l'aigua, van retirant.se vers la dreta, que es on cal situar la part de coberta on serà abocat el peix.

I mentres s'oeixen les veus de l'altra estrem de la barca.

VEUS EN LA MAR:

O.O.O...iup!

O.O.O...iup!

O.O.O...iup!

-Els mariners nostres, els que estàn a es- cena els que tu espectador, contemples i escoltes, parlen.

EL LUBRIC: Com pesa avui la cinta ! - Desapareix-
 EL QUE TOCA DE PEUS, sense deixar el timó: Senyal de bona pesca
 EL QUE TE L'ANIMA: Pesa com si hi haguessim en xarpar tots els pecats del mon
 EL QUE ARREPLEGA: Si haguessim atrapat un tresor de vaixells pirates d'altres temps.
 Ens ho retartiríem i jo jo no m'hauria d'enbarcar mai mes.
 - Desapareix, resta sol al timó EL
 QUE TECO DE PEUS A TERRA. veus al
 interior-

LES VEUS: O.O.O...!
 O.O.O...!
 Tomba, tomba, tomba !
 O.O.O..... iup ! - de sobte-
 Patró!...Patró !... Veniu Patró!

EL QUE TOCA DE, girant el cap amb tafaneria: Que deu passar ? - Cridant.- Patró !

EL PATRO: Que son aquets crits ?

EL QUE TOCA DE : No ho sé: aquells us criden...

VEUS, cada vegada mes impasciencs a dintre: Correu, Patró!

EL PATRO: Vaig ! - I sur per la dreta, gairebe topant amb EL QUE TE L'ANIMA
 NEGRA, que ve livid, tremolòs, esfereit-

EL QUE TOCA DE PEUS: Que ha passat ? que teniu ?

EL QUE TE L'ANIMA: No em diguis res! No em diguis res. Estem tots en pecat mortal !

- Desapareix per la boca negra de la centina. Entren els que
 guien a Venus. Naturalment ~~hem~~ VENUS se'ens hauria d'apa-
 reixer com en el mite esplendidament, bellament nua. Aixó
 no es possible. Així donsc, l'autor s'ha vist obligat a
 vestir-la, deixan-la en realitat, nua.

VENUS porta una caballera rossa i despendinada, com una
 gran capa daurada que la cobreix fins els genolls.
 A mes a mes, el sol, com si volgués retre homenatge a
 Venus, la vesteix tota d'or. VENUS avança lentament, es-
 guarlant amb estranyesa al seu entorn, una mà damunt la
 testa de L'ADOLECENT.

~~Des~~ Des d'ara fins al final tot ha de pendre un to de
 facecia, d'irrealitat, de maravella. La quimera i la farsa
 son, ara, una sola cosa .-

EL QUE TOCA DE PEUS, com veient visions: I ara ! Una dona !

EL PATRO: No m'ho puc explicar.

EL QUE ARRECONA: Ni nosaltres.

EL PATRO: Com ha estat ?

ENAMORAT DE LA MAR: Venia dintre la xarxa, com dintre un bresol, tota plena de madré-
 pores i estrelles de mar, entre la plata viva i l'or viu dels peixos.

EL LUBRIC: Mai he vist una dona tan bella. ~~conten~~ ^{gola i en-} ~~plar~~ la reseca la ~~gola~~
 terboleix el cervell.

- VENUS, tranquil·la, serena, ~~logícament olímpica,~~ ^{logícament olímpica,} esguarda
 el vaixell, la mar, els homes. I somriu.-

EL QUETOCA DE PEUS A TERRA: Tapeu-la amb aquell troç de vela, que pot refredar-se
 ! L'ENAMORAT DE LA MAR, recull la vela estesa, ja tota
 tota rossa de sol, i la posa suament, delicadament, da-
 munt l'espatlla de VENUS, que deixa fer i somriu i, ara,
 així vestida es com una tanagra-

EL PATRO No ho entenc.

EL MES FORT: No ho enten ningú.

EL PATRO: Deu haver hi hagut algun neugragi - a VENUS- Fa que heu naufragat, senyora ?

VENUS: No sé que voleu dir.

EL PATRO, en el qual, com en tots els companya, s'asentua l'estranyesa: Naufregar: un vaixell que s'ensorra, els viatges que cauen a l'aigua.

VENUS: No: cap vaixell, cap caiguda al' aigua

ENAMORAT DE LA MAR: Potser es banyava...

EL QUE TOCA DE PEUS: No, som massa lluny de la platja

IL.LUMINAT: Si, esclar.

ADOLECENT: ~~mmmm~~ Diuen senyora, si et banyaves

VENUS: No, menut: neixia. -Per la boca de la centina apareig la testa l'ividai temorega d'EL QUE TE L'ANIMA NEGRA-

PATRO, en el comble de ~~mmmm~~ l'estranyesa: Com.?

VENUS, molt simple: Neixia.

PATRO, empipan.se: Senyora, mireu que ja som massa grans !....

VENUS: No us entenc.

EL PATRO: Qui no us entenc soc jo. Ni cap dels que m'acompanyen, n'estic segur.

EL LUBRIC, amb la veu espesa: A les dones no cal pas entendre'les. - VENUS l'esguarda amb una punta de lla

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA: ~~mmmmmmmmmm~~ Es una bruixa i ens ha embruixat, es l'esperit del mal. ! VENUS, desvia la mirada que havia deixat caure com una almoina magnifica damunt d'EL QUE TE L'ANIMA NEGRA-

ADOLECENT, a IL.LUMINAT, com que fa un descobrimet: I si fos una sirena? No diuen que a la mar hi ha sirenes ?

IL.LUMINAT: Pero tan sols les veuen els poetes.

VENUS: No, menut, les sirenes les conec desde la meva naixença i jo no ho soc.

PATRO: Heu dit la vostre primera naixença ?

VENUS: Si, avui neixo al mon dels homes per degona vegada.

PATRO: Senyora, em feu ballar el cap. No crec pas en quimeres ni fanta-

....

sies, pero us confesso que no sé si sou una criatura de carn i ossos o be un esser sobrenatural. Si no tingués jo la clau del celler, diria que tots estem ~~hagniswainemmanha~~ beguts i veiem visions.

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA:

Voleu escoltar, me un moment patró ?

PATRO:

Digues .

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA:

Per mi que aquesta noia devia navegar en algun vaixell que ha naufragat i de la impressió ha quedat un xic tocada.

PATRO:

Veuriem restes del naufragi ...

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA%

Recordeu l'estranya tempesta de la nit passada.?

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA:

Es l'esperit del mal ! es l'esperit del mal!

EL LUBRIC:

Tots els mals que em vinguin siguin com aquest !

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA, continuant la conversa amb el patró:

i qui sap si quan ja estava a punt d'ofegarse la cinta, tota tremolosa i feixuga del peix l'ha pujat amunt... demaneu-li si te papers.

PATRO:

On anaveu ?

VENUS:

A terra

PATRO:

A quina terra

VENUS:

A qualsevol. Les humanes criatures, arreu tenen les mateixes virtuts i els mateixos vicis. - Senyalant la terra- Allóes Xipre ?

IL.LUMINAT:

No senyora: es Catalunya, una terra molt bella de la qual som fills.

PATRO:

I papers, en dueu ?

VENUS:

Papers? Quins papers ?

PATRO, cada vegada mes despasiat: Els que tingueu, els que volgueu. la cedula

VENUS, molt simple: No sé que voleu dir. No sé que son papers.

PATRO:

Aquesta dona sembla que vingui d'un altre mon.

IL.LUMINAT:

D'un mon de bellesa i de llum !

PATRO:

Vull dir que.... Bé deveu tenir nom ?

VENUS:

Si.

PATRO:

Quin es ?

VENUS, Somrient serena, inefable: Venus Anadyómena.

-Tot té un resplendor trionfal
d'apoteosi quan cau, no massa rapit,
el TELO

LA FARSA

Com es d'esperar que a la sala del teatre on serà representada aquesta comedia hi haurà el necessari silenci, abans de descloure's la cortina s'oïra una canço de ritme molt lent, que te la mandra i la dolcesa d'una canço de bresol. Es desclou la cortina. Primeres hores d'una tarda de maig, dies ~~despres~~ de l'acció del proleg. L'escena es buida i la platja la porta de la casa oberta de bat a bat es tota daurada de sol.

Seguïex oint'se la canço, que canta, fora, sota el sol primaveral, una dona
LA DONA QUE CANTA, desde dintre:

Bonica, tant que daleixo
perqué no em vols estimar.
Tantes coses que voldria
i tu res no em vols donar.
Jo tinc diners i una barca
una casa i un jardí,
peró em manca l'esperança
que, amb peto, em diguis "sí!"
Ara que hi há lluna vella
vinaten a passejar
to fa olor de primavera
i tot convida a estimar.
Si em deixes entrar a la cambra
tan solament una nit
jo t'enplenare de rosses
to el voltant del teu llit.
I quan la mare et pregunti
d'on ha sortit aquest nen?
L'he trobat sota una barca:
es el fill dels mariners.

Entren pre la porta de , venint de les cambres altes, VENUS i la GERMANA DEL PATRO. Venus vesteig un vestit molt senzill, blanc, d'una blancor groguenca, que ha de donar la impressió gairebe d'una tunica. Molt llarg de faldilla i molt curt de manegas, s'setreny un xic demunt els francs per obra i gracia d'un cinturó vermell no molt ample. Porta els cabells pentinats de manera que recordin les imatges de la deesa: partits en ratlla central i lligats en monyó damunt la nuca. Calça esperdenyes de vetaa vermella que deixen el peu gairebe nu.

LA GERMANA DEL PATRO, ~~vassaa~~ vesteig de negre (per afer mes blanca i lluminosa l'estampa i donar-li un accent de dramaticitat) i porta, damunt la cendra dels cabells, un mocador negra tambe.

LA GERMANA DEL PATRO: I ara que ja has vist la casa, on viuràs fins que vulguis, fins que el desti sé t'enduga com et va portar, seiem i parlem de tu, de mi, dels dies que t'esperen en aquest poble.

VENUS: I aquets homes? -senyalant els dos retrats que ornem la paret-

LA GERMANA DEL PATRO: Un el meu marit l'altre, el meu fill. -Un sospir i una pausa-

VENUS: Son morts?

LA GERMANA DEL PATRO: El meu marit sí, el meu fill no ho se, i no saber res d'ell es com saber lo mort. Va marxar fa molt temps a terres d'america, per a no ser soldat, que l'ofici de matar no li plavia. M'éscrigué tres o quatre vegades i sempre em posava que les seves coses li anaven tan be, que cada dia endevenia mes ric i mes senyoras,

.. Pero jo endevinava que em mentia per a no entristir-me. Despres les cartes cessaren i una ampla i espessa cortina de silenci ha separat l'absent de mi. -Amb una tranzicio- Si l'aguesis conegut, minyona, te'n hauries enamorat. - VENUS somriu - Si, si: no riguis: te'n haries enamorat. Era fort i bell com un jove Deu dels antics pòbladors d'aquestes terres, les estatués, dels quals descolga a vegades l'aixada dels nostres pagesos en les vinyes de vora mar. Reie sempre. I cantava i ^{dancava} ~~dancava~~ i plavien, ames del treball, que treballava de valent, la xala i la gresca. I era esbelt com un pi i feie olor de mar serena, i duia sempre a l'orella el botó de sanc d'un clavell. I tenia els ulls molt blaus de tan contemplar l'horitzó i una seb infinita de viatjar i de fugir, que semblava talment com si li haguessin de neixer unes grans ales, una seb de risc i d'aventura. Si l'haguesis conegut te'n hauries enamorat.

-Una pausa. La pobra vella aclofa el cap (sense fer, però, massa drama) sota l'ombra del record.-

VENUS: I el vostre marit ?
LA GERMANA DEL PATRO: Va morir ara fa sis mesos. Era pescador, saps ? com la majoria de la gent d'aquest poble, que aci no hi han fabriques i la terra no dona prou per a viure. Cada vespre ell i els seus se'n anaven mar endins per a tornar a trenc d'alba. Aquella fou una nit terrible, totes les dones eren agenollades a la platja amb les mans tremoloses i altes pel cel carregat de nuvols de tragedia. la mar bramava i un vent de tempesta des-pentinava les onades. Les barques aparegueren en altres platges de la rogalia. La del meu home no aparegué en lloc.

-Amb una tranzicio-

He vits marxar vius al pare i al fill i ni l'un ni al altre no han tornat al meu costat. A tots dos ~~mai~~ se'els enduia la mar, que te veu de sirena. Ni a l'un ni al altre no els he vist morir. Ni a l'un ni a l'al no els sé enterrats en la terra grassa i florida del nostre petit cementiri blanc. Tan sols sé que m'han deixat sola - Amb serena i dolça resiganció-

Es a dir sola no: em resta el seu record. - Una pausa. I en la pausa, a fora, uns cops de martell- que seguiràn oin'se, a intermitencies, durant el trancurs de l'acte- la veu de la mar i la veu d'uns infans que juguen-

VENUS: I aquell home que ahir em dugué a casa vostra ? Vull dir el patró del vaixell.

LA GERMANA DEL PATRO: Es el meu germà. I t'ha dut a casa meva perquè no podia dur'te a la d'ell.

VENUS: No. ?

LA GERMANA DEL PATRO: No: hauria estat mal vist, comprens.

VENUS: No ho comprens.

LA GERMANA DEL PATRO: Si, esclar: tu no te les expliques les nostres miseriesets una noia tan pura i tan estranya que ~~se~~ semblés venir d'un altre mon. - canviant de tó - Altrament, el meu germà es casat amb una dona que te mal genit i punxa com un ariço. ja la coneixeràs per que no passa dia que no vingui.

VENUS: Aixis, doncs, quedant vos un germà no deveu sentir vos sola del tot.

LA GERMANA DEL PATRO: Si, esclar... Però te la seva llar, te la seva vida de les quals jo no formo part. La vida nostra, minyona, es com una mar, i a mi les ones se m'ho han dut tot i m'han llençat a la platja de les deferres.

- Una observació. En les seves relacions amb les

.... humanes criatures que el destí li ha fet conèixer, VENUS resta un xic llunyana i se li ha d'endevinar l'esforç que, plena de bona voluntat, fa a apropiarse a l'esser huma i capir les seves misèries, les seves quimeres i les seves passions-

VENUS: No cal desesperar avia: tal vegada el vostre fill encara es viu i us escriu i les seves cartes es perden.

GERMANA DEL PATRO: Si fos viu, com jo desitjo, també l'auria perdut. Les mares perden els fills quan les passions els arrenquen dels seus braços: l'amor, l'afany de riquesa, el risc de l'aventura. Els fill son com els rius, que se'n van, i les mares som com les muntanyes, que els veuen fugir i no poden seguir.los.

-Una pausa breu. torna a oir. se L'aveu de la dona que canta-

LA DONA QUE CANTA: Si ta mare et preguntava.....

VENUS: Així, doncs, no us sap greu que m'hagin dut a casa vostra ?

GERMANA DEL PATRO: No, filla. Fins ara tan sols tenia la companya dels records. I d'ara endavant, gracies a tu, tindrè la companya d'un ésser vivent de carn i ossos. - Amb una lleu tranzició i un lleu somriure - Encara que, no et pensis: em fas un cert respecte, com a tot-hom.

VENUS, amb estranyesa: Jo ? Perque ?

GERMANA DEL PATRO: Perque no em semblas una dona com les altres: perque hi ha en tu quelcom que no hi ha en les altres dones: perque, segons com, adhuc em sembla que tens resplandor. I hi ha en tota tú, en el teu mirar, en el teu somriure, en la teva veu, una cosa que jo, pobre de mi, no sé dir qué és, que fa respecte.

VENUS: Jo soc una dona com les altres. Jo vull ser una dona com les altres.

GERMANA DEL PATRO: Ho veus ? Vols ser una dona com les altres, acabes de dir. Senyal, doncs, que no ho ets. Volem tenir el que no tenim. Volem ser com no som

VENUS: A mi em sembla que puc tenir tot el que vulgui i ser com vulgui.

GERMANA DEL PATRO: Ah, noia, aixó tan sols esta a l'abast del deus, si es que n'hi ha mes d'un, que alguns diuen que sí.

VENUS: Sí, es cert

GERMANA DEL PATRO: Que n'hi ha més d'un ?

VENUS: Sí.

LA GERMANA DEL PATRO, un xic escandalitzada: I tu com ho saps ? Les noies no està gens bé que sàpiguen certes coses.

VENUS, (Somriu)

GERMANA DEL PATRO: I jo també, quines converses de tenir! d'aixó forçosament ~~man~~ se'n ha de ressentir el dogma.

-Persignant'se-!

Sí em sentia el senyor rector !

-Amb una lleu trazicio-

quin m'ha dit que era el teu nom ?

VENUS: Venus.

LA GERMANA DEL PATRO: T'en posarem un altre, que aquest no es cristià.

VENUS: Com volgueu.

GERMANA DE PATRO: Si no fossis tan bona noia i que a tot dius que amen!...

VENUS: Amen ? No ho dic ^{mai} ~~mai~~ aixó.

GERMANA DEL PATRO: Bé, ja m'entenc jo !... Doncs si no fossis així com dic, fins i tot em faries por, que una noia no cristiana fa por de debó.

VENUS: I que vol dir ser cristià ?

GERMANA DEL PATRO: que no sap com explicar'se: Ser batejat, dur un nom de persona, freqüent l'església.

- VENUS: Aixi, doncs, tots els cristians son bons ?
- GERMANA DEL PATRO: No, filla: n'hi ha molts que surten agres. Aixó, pero, valdra mes que ho deixem corre, car tampoc ho arrenjariem.
- VENUS, simple, indiferent: Com vos volgueu.
- GERMANA DEL PATRO: Ara el que cal es que procuris acomodar'te de la millor manera possible a la nova vida. Em dol no poder oferir'te luxes i comoditats, pero jo soc pobre, comprens ? i adhuc temo que m'hauras d'ajudar a treballar. Ja en saps de treballar ?
- VENUS: No.
- GERMANA DEL PATRO: No has treballat mai ?
- VENUS: No.
- GERMANA DEL PATRO: I no saps fer res ? res ?
- VENUS: Se cantar, dançar, jeure entre flors, i contemplar les cavalcades de nuvols que passen pel cel...
- GERMANA DEL PATRO: Ai, noia, ja es veu ben be que ets filla de casa bona .
- VENUS, que no l'enten: Si, es clar.
- GERMANA DEL PATRO: Aci hauràs d'aprendre a treballar, car jo soc pobre i no puc mantenir'te.
- VENUS: Com vos volgueu
- GERMANA DEL PATRO, amb un somriure de bonhomia: Veus com a tot diu amen ? Ets una bona minyona i no m'estranys a que a tot-hom enamoris.
- L'al.lusio a l'amor que la germana del patro, esdevingui reselosa i preguntant
- No ets pas una mica cap ver ?
- VENUS, amb un gest inconscient de les mans al cap: No...
- GERMANA DEL PATRO: Bé, ja m'antenc, em penso.
- VENUS: Us vull entendre, perquè veig que sou bona amb mi, però no sempre ho aconseguixo.
- GERMANA DEL PATRO: Ets una dona ja feta i que pels teus anys hauries de coneixer totes les giragones dels camins de la vida, i, no obstant, tens la puresa i la innocencia d'un infant.
- L'amalgama de la tendresa i la ironia, i ampro un mot de la tecnica musical per a fer veure una vegada més, la conveniencia de que aquesta obra sigui jogada amb un ritme gairebe musical-ha desser perfecta en el dialog i ha d'arribar perfecte al espectador que, manta vegada, ha de tenir el dubte de si l'autor es un home poc respectuos que es riu del public, o be si parla (sempre es l'autor qui parla a traves dels seus DRAMATIS PERSONAE)seriosament. Altrament, l'autor, per a tranquilitzar el public, ha de fer una confessio: parla seriosament encara que no ho sembli, que la millor manera de parlar, hi.
- S'oeixen a fora les veus de les tres xafarderes.
- VENUS: Sembla com si algu vingués.
- GERMANA DEL PATRO, treient el cap al carrer: Si, tindrem visita: les tres xafarderes.
- VENUS: Que son xafarderes ?
- GERMANA PATRO: Son dones que viuen mes de les vides alienes que de la propia.
- VENUS, fugint per l'escala: Rebeu.les vos, i perdoneu.me que no us ajudi a sofrir la visita. La meva vida la vull per mi.
- Entren les tres xafarderes. Mirada inquisitiva, veu esquinçada. gest trencat-
- XAFARDERA 1ª. Ja sabem la nova.

XAFARDERA segona: Tot el poble en va ple

XAFARDERA Tercera: On la tens amagada la forastera ?

GERMAN DEL PATRO: Jo diria bon dia.

XAFARDERA 1ª. Deixat de complimens.

" 2ª. Nò hi estem nosaltres per complimens.

" 3ª. I no ens facis guar, vatua.

GERMANA DEL PATRO: Ui, que veniu coentes !

" 1ª: Mes que un romesco de mariner.

" 2ª. Es que al poble no es parla d'altra cosa

" 3ª. Ja es un esdeveniment per una gent tranquil.la com nosaltres.

GERMANA DEL PATRO: No tant tranquil.la com dius, Teresona

" 1ª: Mira que pescar una dona !

" 2ª: Oh ! I viva !

" 3ª: Aci mai no s'havia vits cosa semblant.

" 1ª: Ni aci ni en loc del mon.

" 2ª: Jo, tan sols de ^{pensar, hi,} ~~pensar, hi,~~ tota m'esborrono.

" 3ª: Jo tan sols havia vist percar dentols, orades, i altres peixos però dones ?

" 1ª: Aci, avans, les dones sempre hi havien vingut en tren, o bé en auto, pero mai les havien dut dintre una xarxa.

- Mentre parles les xafarderes,
La GERMANA DEL PATRO, sense fer ne massa ca-
bal, va i vé per l'escena, trateja els eàtris
de la cuina, venta el fogó...

XAFARDERA SEGONA: Be, que no ens escoltes ?

GERMANA DEL PATRO: Si, dona.

" 2ª: Com que no ens dius res ! ^

GERMANA DEL PATRO: Que vols que us digui, si tot us ho dieu vosaltres ?

" 2ª: Dona, com ha vingut, perquè l'han duta a casa teva, qui es , d'on ve, com es diu.....

LA GERMANA PATRO: Que coses demaneu ! Com ha vingut ? Per mar, com molta gent, Perque l'han dut a casa ? Perqué el meu germà ha cregut be portar'la . Qui és ? No ho sé, perque no soc xafardera i no li he preguntat. D'on ve ? Tampoc m'ho ha dit perque tampoc li he preguntat. Com es diu ? Venus.... no recordo com més...

XAFARDERA 1ª: Venus ? Ai mare, quin nom !

" 2ª: Això no es cristia.

GERMANA PATRO: Potser no.

XAFARDERA 3ª: La gent com cal es diuen Maria, Antonia, Josepa, Laieta, i altres noms de bon veure.

GERMANA DEL PATRO: Potser a la seva terra no s'estilen.

XAFARDERA 1ª: Aixó es mol misterios.

..... 2ª: Molt

..... 3ª: I tant !

..... 1ª: I on la tens amagada ?

..... 2ª: Ensenyeñs.la.

..... 3ª: Crida, la que la volem veure.

- La porta dels fons, tota blava de la
mar i daurada del sol, estaca de negre amb la pre-
sencia de LA DONA DEL PATRO=

LA DONA DEL PATRO: Que hi feu aci vosaltres ?

XAFARDERA 1ª: Ara si que hem rebut.

XAFARDERA SEGONA: Ens n'haurem d'entornar amb les mans buides.

GARMENA DEL PATRO: Que no ho veus que hi fan ? Nosa.

XAFARDERA TERCERA: Ai, mare, sembla que ens treuen.

DONA DEL PATRO, avançant fins a primer terme:

No ho sembla no, fora !

GERMANA DEL PATRO: No es que us tregui, però si us n'anaveu no em sabia greu

XAFARDERA PRIMERA: Quin urc !

XAFARDERA SEGONA: D'aixo a casa en diem orgull.

DONA PATRO: Dieu, ne com volgueu pero aneu, vos, en aviat que tinc pressa i acaba la paciència.

XAFARDERA PRIMERA, a les altres dues: Vindrà més ens n'anem.

LA DONA DEL PATRO: Si: valdrà mes .

XAFARDERA TERCERA: No tornarem mai mes a posar els peus en aquesta casa.

XAFARDERA SEGONA: Si d'aixo se'n diu saber tractar bé les persones!

GERMANA DEL PATRO, somrient i acompanyat, les a la porta: Fina a demà.

- Ixen les tre xafarderes i les seves veus esquinçades es perden en la platja amarada de sol.

Aixi que es veu sola amb ella La dona del patró escomet a la germana-

LA DONA DEL PATRO: On es aquesta donata.?

LA GERMANA, l'actitut tranquil·la i assenyada de la qual, ha de contestar sempre amb l'actitut violenta de la dona del patró:

Aci no hi ha , que jo sapiga, cap donota.

DONA DEL PATRO, cridant: Aquella donota, o aquell barram, com tu vulguis:

LA GERMANA: No se de que te les heus.

LA DONA DEL PATRO: Si que ho saps, i no em facis perdre la paciència, que la perdo aviat. Em refereixo a aquesta forastera misteriosa que t'ha dut el meu home.

LA GERMANA: Ah ! Aixó es altra cosa. I que li vols ?

LA DONA DEL PATRO, cada vegada mes indignada:

No ho sé. Veure-la, parlar·li, escopir·li, bufetejar-la.

LA GERMANA: Mira que el que dius es molt fort. Pero, vaja, em sembla que no li faràs res del que dius. -Apropanse a la boca de l'escala - Noia !

VENUS, a la porta: Que em demanaveu ?

LA GERMANA: Jo, no. Es aquesta, -Senyalant LA DONA DEL PATRO- que et vol conèixer. Pero vaja, si tens feina o no tens ganes de rebre visites, no cal que facis compliments.

VENUS, avançant vers la GERMANA: No, Avia

LA GERMANA, per la dona del Patró, que esguarda a Venus amb posat esquerp i sorrut: Es la dona del meu germà. Ja t'he dit que vindria.

LA DONA DEL PATRO: I ben net que si.

VENUS: I ell com es que no ha vingut ?

LA DONA DEL PATRO, agresiva: Que potser l'enyores?

VENUS, a la germana: No l'entenc.

LA GERMANA: No en facis cabal.

VENUS: Perque està tan empipada ?

LA DONA DEL PATRO: Perque vull, perque puc, perque em dona la gana

VENUS, molt serena: Perque crida ?

LA GERMANA: Perque si no ho fes no podria viure.

VENUS, a la dona del patró: El vostre home no crida. El vostre home es bó.

LA DONA DEL PATRO: Oh, ja, ja ! Sempre us agradaⁿ mmmmm mes ells a vosaltres !

- ... Quant t'ha donat ?
- VENUS, molt estranyada: Quant m'ha donat ? -~~a~~la germana del patró- No l'entenc.
- LA GERMANA: Ja t'he dit que no fesis cabal -~~A~~la dona del patró- I a tu et prego que no cridis, que a casa no vull crits.
- LA DONA DEL PATRO, cridant: Doncs en tindràs, encara que no ho vulguis ! On s'es vits, portar dones com aquesta al poble ! Dones de vici
- VENUS, que no capeix ~~à~~ el sentit de la paraula: De vici ?
- LA DONA DEL PATRO: Vosaltre, les que accepteu els diner dels homes. potser del vici en dieu amot.
- VENUS: Amor ? Aci en aquest poble l'amor es paga amb diners ?
- LA GERMANA: No, filla, no: ni en aquest poble ni en lloc.
- LA DONA DEL PATRO: Em vols pendre el meu home i et tinc odi !
- VENUS: Que voleu que en faci dels vostre home ? Ha estat bó amb mi i li estic agraida. L'amor....Vos no en podeu parlar de l'amor, car no sabeu que es.
- LA DONA DEL PATRO: ~~M~~m M'és odiosa !
- VENUS: Vos sou lletja, que es com esser dolenta, car la dolenteria es la lletgesa.
- LA DONA DEL PATRO: Totes les dones honrades en som de lletges.
- VENUS: Quina cosa mes trista deu ser l'onradesa ! ! A la germana - No hi vull parlar mes amb aquesta dona. Em fa llastima i fastic.
- S'asseu en una cadira al costat de la taula-
- LA DONA DEL PATRO, amb els ulla flemejans i la veu espesa d'odi: Ja m'en vaig, no tinpor ! Però et vigilare. I vigilaré al meu home. I us faré la vida impossible encara que aquesta alcavota vulgui privar.me.n.
- LA GERMANA PATRO: Au, ves en nom de Deu, beneita. - D'una revolada s'en va pel fons LA del patro. S'oeix la veu de la dona que canta-
- VENUS, despres d'una pausa: Quina dona mes estranya, N'hi ha moltes com ella al poble ?
- LA GERMANA: Sortosament n'hi ha poques.
- VENUS: Jo ni li he fet cap mal, veritat ?
- LA GERMANA: Si, filla: però sense voler ho.
- VENUS: Jo. ?
- LA GERMANA: Perqué ets jove i la teva joventut es com una branca florida: perquè ets gentil i bonica com totes les coses pures: La claror del l'alba, el vol d'un ocell. el riure d'un infant....Ho comprens ?
- VENUS: No.
- LA GERMANA: Si, dona. Ella te un mirall en la lámina del qual s'hi veu vella i lletja. I avui t'ha vist a tu, jove i bonica.
- VENUS: Quan era jove tal vegada era bonica, car si no el vostre germà no s'hi hauria casat.
- LA GERMANA: Les dones com ella mai han tigt joventut. I al casori no li donis massa importancia: els homes es casen per a que tinguin algú que gwardi la casa i " remendi " la cinta.
- VENUS: Que vol dir la cinta ?
- LA GERMANA: La xarxa de pescar.
- VENUS: Entés, Si.
- LA GERMANA: Altrament, i tornant a la meva cunyada, si em vols creure a mi no t'hi capfiquis massa. -Amb una tranzició- ~~mmmm~~ jo mé.n vaig a dalt a endreçar un xic, que en una casa, per pobre que sigui, sempre hi ha feina.

~~militar~~ - La boca negra de l'escala engoleix la negra figura de La germana. Una pausa. A la porta apareix tot daurat de sol de la tarda, L'ADOLECANT.

- ADOLECENT: Boña tarda , senyora Venus. Que et sabria greu que em deturés a fer-te un xic de companya ?
- VENUS: Hola,menut, Entra , que aixi passaran el llindar la bondat i la gracia.
- ADOLECENT, en el qual sempre hi haurà una espurna d'emocionada timidesa,, entran: Com que t'he vist tant sola.
- VENUS: Si m'haguesis vist acompanyada, a ra fa una estona, m'hauries ~~planyut~~ ~~planyut~~ mes.
- ADOLECENT: Que està ^strista ?
- VENUS: Ara ja no ^than fet
- ADOLECENT: Que ~~amaban~~ ~~amaban~~ enfadar senyora Venus ?
- VENUS: No, però ho han intentat.
- ADOLECENT: Jo.... saps ?... si vols me'n aniré i tornarém ~~mañana~~ un altre dia.
- VENUS: No, la teva companya no em desplaui. La teva companya es com una elenada fresca en un dia de calitja.
- ADOLECENT: I t'hi estaràs molt entre nosaltres ? T'hi estaràs molt en aquest poble ? Jo tinc por que un dia tornare de ~~mañana~~ la mar i ja no et veuré. Si podia, mentres tu fossis aci, no m'enbarcaria per a poder estar sempre al teu costat. Això, però no es possible, he de treballar per a mantenir la mare, que a casa som molt pobres-Amb una ombra de tristor-
- Un dia misteriosament, te'n aniràs com vingueres, i hauràs estat com una gran resplandor que brilla uns moments i despres s'apaga i la fosca endeve més densa. Si te'n vas senyora Venus, el poble serà de nit.
- VENUS: Pobre menut meu !
- ADOLECENT: Oi que no t'en aniràs ? -Amb un gran anhel- Digam que no té'n aniràs !
- VENUS: No ho sé. No sé res del meu dema, del meu desti. Em fa l'afecte que visc des de milers d'anys una vida sense demà. Oi que es estrany ?
- ADOLECENT, que no l'han entés: Si.
- VENUS: No t'estiguis dret. Seu. - Li indica una cadira al seu devora -
- ADOLECENT. Al teu costat i en una cadira, com un senyor ? Em fa vergonya. Jo ja t'ho agraeixo, saps ? però en fa vergonya. -Amb una tranzició- Mira si em deixes, m'asseuré ^aaci a terra als teus peus.
- S'asseu a terra, als peus de VENUS-
- VENUS: I aixó perque ?
- ADOLECENT: Perque per esguardar els estel sempre cal alçar el cap
- VENUS, ~~pàmpa~~ passant, li la ma per la testa daurada de sol: Ets gentil, Menut.
- ADOLECENT: També m'ho diu la mare. Veus ? La mare ja es vella i es ~~pobra~~ i ha de treballar molt, però no se que ho fa que es bonica com tú. Jo em creie que nomes em podia estimar la mare, que al poble em tenen per esquerp i sorrut. Que potser també m'estimaries una mica tu?
- VENUS: Es clar que si. Com et dius ?
- ADOLECENT: Gil.
- VENUS: Es un nom brau com una besada. - Despre d'un moment - A mi em fa l'afecte que ja t'havia conegut abans, en una altra vida més lluminosa i no et ~~amaban~~ deies Gil: et deies ADONIS.
- ADOLECENT, lentament: Adonis ! ....Quin nom mes bonic ! fa olor de canço i de rondalla. -De sobte- digam senyora Venus: que hi feies en mar quan et varem.... - anava a dir " pescar " però es corregeix - quan et .....

.....

VENUS:

varem trobar ?

Despertava, i despertar es com neixer una altra vegada car cada dia nou ens fa ofrena d'una nova vida. Despertava a l'hora de l'alba, sota un cel d'aigües que es tenyen de rosa i en el qual en loc d'estels hi havia peixos d'ulls fosforescents i escates daurades.

- L'adolescent, agenollat als peus de Venus escolta, perduda la noció del món real que l'envolta, com si escoltés un conte de fades. VENUS parla sense esguardar-lo, sense veure'l, sense veure res del que té al seu entorn, llunyana i misteriosa. A fora torna a oir-se la canço que no cessa fins que es clou la cortina.-

I en obrir els ulls a la vida nova del dia naixent, veie un paisatge d'ensomni les deferres d'un navili totes vestides d'algues, una flora monstruosa i bella, una arena d'or esmaltada de coralls vermells i madrepores livides. Hi havia un gran silenci, però un silenci ple de remors, com fet de les cantiques dels tritons, les nereides i les sirenes.

Tot era blau, verd, i rosa del l'alba. I de sobte, la vostra xarxa, entre la plata viva dels peixos, em duia mar amunt, fins a trobar les onades coronades d'escuma i el cel del dia que neixia triomfal....

- Molt l'entament s'ha clos la cortina -

||

QUADRE SEGON

||

L'estampa

La casa de la germana del patró, on s'estatja VENUS, com en el quadre primer.

La farsa.

Mati de diumenge. Una campana crida a missa de dotze que es, ~~mugans~~ segons l'autor te entés, la missa dels senyors. A fora el carrer, sol.

Al interior de la cambra hi ha asseguts molt greus com si celebresin junta. L'apotecari, el secretari de l'ajuntament l'adroguer i el Patro.

ADROGUER

ADROGUER:

A nosaltres, la veritat, se'ns fa un xic estrany el que conten.

EL PATRO:

Que volen que el hi digui? Alguna vegada la realitat havia de ser mes estranya que la fantasia.

APOTECARI:

Aixo de pescar una dona no es pas cosa que passi cada dia.

SECRETARI AJUNTAMENT, amb ~~mifa~~ suficiencia:

Oh, i una dona que, segons confessió propia, es diu Venus! En faré uns versos i els tiraré als jocs florans.

ADROGUER:

Sigui com sigui, el fet es que l'arribada d'aquesta dona ha armat un rebombori que tot'hom parla del nostre poble.

EL PATRO:

Trobo que, pel fet d'haver estat jo l'autor de la troballa, l'Ajuntament m'hauria d'homenetjar.

EL SECRETARI:

Deixis d'homenatges, que l'ajuntament es pobre i no esta per homenatges. Altrament veste no es diputat, ni filantrop, ni ~~intellectual~~ ^{intellectual} i, per, tan, no pot ser homenatjat.

- EL PATRO: ~~Doncs podriem demanar~~ Doncs podriem demanar una subvenció al ministeri del turisme
- APOTECARI: El ministeri del turisme no dona subvencions, tan sols en rep.
- EL PATRO: Es que l'estada de Venus ha dut molts forasters.
- EL SECRETARI: ~~Adhuc~~ de l'estranger n'han vingut.
- Apotecari: I n'ha vingut un ~~home~~ d'il·lustre, senyors. -Esguard de tafaneria en el secretari i l'adroguer -
- SECRETARI: Ah, si ?
- ADROGUER: De qui es tracta ?
- APOTECARI: De Cebrià Vilalta, Helenista.
- SECRETARI, que no sap de qui es tracta, fingint, però, una gran admiració: Caram !
- ADROGUER: Vilalta... Vilalta... No es pas el magatzemista de drogues ?
- APOTECARI, indignat: No, home, no ! No li dic que es helenista ?
- ADROGUER: Bé, veurà, com que aixó d'helenista, que jo sapiga, no es cap ofici.
- APOTECARI: Home patro ! Sembla mentida ! Un helenista es un personatge molt important !
- EL PATRO: Per mi tan sols son importants els mariners i els peixos.
- EL SECRETARI: Be, senyors, no s'enfadin, no discuteixin, Sobretot no discuteixin, que la discussió es una cosa perfectament vana. Pensin que som part de les forces vives del poble
- EL PATRO, modestament: Jo, no.
- ADROGUER: I jo crec que tampoc.
- EL SECRETARI: Un adroguer de la seva importancia es sempre una de les forces mes vives.
- EL PATRO: Manquen , pero, el rector, el ~~batlle~~ batlle....
- EL SECRETARI: Jo, ~~com~~ Secretari de l'Ajuntament, el represento.
- EL PATRO: ....el metge...
- APOTECARI: El metge el represento jo, i als malalts tanta por els fem l'un com l'altre.
- EL PATRO: .... el jutge....
- APOTECARI: El jutge es clerical i deu ser a missa amb la senyora i les filles.
- EL PATRO: .... el sergent de la guardia civil....
- EL SECRETARI: El sergent deu ser al café de baix festejant amb la Riteta.
- EL PATRO: Ja li diuen el Ritet.
- APOTECARI: No obstant, senbla que Venus li ha fet una gran efecte.
- EL SECRETARI: A tots ens ~~ha~~ n'ha fet. Tots n'estem mig enamorats.
- ADROGUER: Jo trobo que rera el taulell de casa meva aquesta noia hi faria un gran paper.
- EL SECRETARI, escandalitzar: Venus venent arros i fideus ? Quina heretgia !
- APOTECARI: Fet es que , gracies a la presencia d'aquesta noia, vinguda tan misteriosament, tots, qui mes qui menys, estan ~~hambina~~ traspalsats. Al poble hi ha una aura eròtica i tot'hom s'enamora.
- ADROGUER, amb recança: Tanta tranquil·litat que gaudiem abans i a ra adhuc un home com jo, tan serios, s'equivoca en el pés en be del comprador !
- APOTECARI: Els ulls dels jovent tenen una lluisor que no havien tingut fins ara, en mirar, es deturen morosament en el cos de les noies, talment com si fossin tàctils i les despullen. I les boques femenines, que ara nomes canten i riuen, tenen gracia cobdiciable de fruita i de flor. I els braços s'allarguen cercant uns altres braços. I cap al tar, quan cau la nit, tot son parelles pel bosc, tremoloses encar de l'ultima abraçada.

- ADROGUER:** **amba** amb els ulls encesos i les mans febreses i la bosa sedenta. Em sembla, emsembla que el senyor rector, gracies a Venus, se li girarà girat molta feina
- EL SECRETARI:** I encara no ho diu tot, senyor apotecari que **li** hà molts matrimonis que gairebé s'odiaben i ja no es recordaven de quin ~~magnitud~~ regust tenia l'amor i ara tornen a recordar'sen. I n'hi ha d'altres en els quals l'amor havia endevingut costum, sota les cendre de la foguera passional.....
- ADROGUER, amb còmica enveja:** Com parla aquest home !
- SECRETARI:** .... però que vivien en pau i tranquil·litat, i ara es tenen ~~renor~~ i, desunits cadaescu tira pel seu canto i la muller persegueix un adolescent i el marit festeja una fadrina.
- APOTECARI:** I tot per la influencia de Venus, deesa dels jardins, del cel i de la mar, que ha pres cos mortal i d'èdula en aquest poble.
- ADROGUER:** Tot'hom està com embruixat.
- EL PATRO:** Tot'hom, no jo no.
- ADROGUER:** Oh, bé: vos sou un home estrany.
- APOTECARI:** Un indiferent, que en la vida sempre, en lloc d'actor, ha triat el paper d'espectador.
- EL PATRO:** Es el que em va mes bé. Desfer.se de tot, desinteressar.se de tot, es, indubtablement, una gran cosa.
- Repic de campanes a fora que tenen la virtud de fer aixecar el secretari d'el Ajuntament-
- SECRETARI:** Jo, crec, senyors, que hauriem d'arribar, nos per no ser mal vistos , a la sortida de missa.
- L'ADROGUER, aixecant.se tambe:** Te raó, El comerciant que ~~se~~ sap els seus deures, es respectuós amb el dogma.
- APOTECARI, al patró:** Vos si us quedeu, digueu.li a la vostra germana que despres tornaré amb el senyor Vilalta, el gran helenista.
- PATRO:** Jo no li diré perque tambe me'n vaig.
- APOTECARI:** Bé, doncs, ja li enviaré l'aprenent.
- Surten el Patro i els senyors de les forces vives. Una pausa. A fora tornen a repicar les campanes la veu de les quals es fon lentament. Queden la veu de la mar i les d'uns infan que juguen a la platja.
- Finida la pausa que ha d'esser llarga, sense que l'espectador es pugui molestar, entren pel fons VENUS LA GERMANA DEL PATRO i una de les XAFARDERES. La germana del patro i la xafardera vesteixen de negre i duen mantellina. VENUS, vesteix com en l'estampa anterior i du en vel negre al braç. Venen acompanyades del Patro.
- La germana del patró, va i vé per la cambra, esten la mantellina, posa en ordre les cadires. La xafardera s'ha assegut.
- VENUS:** Voleu que us ajudi ?
- LA GERMANA:** No, dona'm el vel, que el desaré.
- Venus li dona el vel negra que La germana plega curosament, sur per l'escal-
- XAFARDERA.** Que te'n ha semblat de la nostra esglesia ?
- VENUS:** Fosca.
- XAFARDERA, amb una gran estranyesa:** Fosca amb aquell bé de Deu de canalobres i salamons?

- VENUS: A mi em fa l'afecte d'haver vist , en una altra vida molt llunyana, uns temples d'un altre culte mes plaent i mes clar.
- XAFARDERA: Falonies, vet'ho aci, falonies i el cap plé de vent i fantaias.
-Severament, amb severitat cómica-
Nemos hi un Deu, un sol Deu tot poderos.
- VENUS: Doncs i tantes ares ~~am~~ i tantes figures plenes de flors i sempre amb una gota de llum al devant.
- XAFARDERA: Tantes ares ? que vols dir ?
- VENUS: Aquelles taules que a mes de taules fan funcions d'armari per a les figueres.
- XAFARDERA: Alló son els altars noia ! Tens una manera poc respectuosa de parlars dels altars
- EL PATRO, sonrient: Si et sentis qualsevol d'aquets imbecils que, sense cap autoritat de cap mena, tot ho critiquen diria que fas demagogia.
- VENUS: I que es fer demagogia ?
- EL PATRO: Dir la veritat crúa i nua als que tan sols accepten de bon grat la mentida i el prejudici. Ei, aixó segons interpretació propia, saps ?
- Baixa la GERMANA, El Patró s'aixeca i donant-li uns diners li diu-
Té com cada mesada des que et quedares sola.
- LA GERMANA: Gracies germà.
- EL PATRO: Que no saps pas el bó que es quedar.se sol.
- XAFARDERA: Ja la deus passar negra amb l'Antonia.
- EL PATRO: Mira si li passo que entre ella i tu si fos a fer no em quedaria amb cap ! - Anant, sen- Bon vent !
- XAFARDERA: Ai, mal mestral set endugui !
- S'oeix a fora .EL PATRO que parla amb el que ARREPLEGA DINERS-
- VENUS: Sempfe maleiu. Deu servir de poc la frecuentació dels vostres temples, que no us pot llevar la maledicció de la boca.
- XAFARDERA, alçant's en oir la veu del marit: El meu home ! I a casa el mes calent es a l'aiguera.
- Al carrer, davant, es detura EL QUE ARREPLEGA DINERS, vestit de les festes pero amb molta pobresa.-
- EL QUE ARREPLE: Encara estem ~~anant~~ aixi ?
- GERMANA DEL PATRO: Hola Vermell !
- XAFARDERA, sense gaire gaire massa por: Si mira, que hi vols fer ?
- EL QUE ARREPLEGA: Jo, res, La que hi hauria de fer ets tu, que no fas res mes que xafardejar.
- XAFARDERA: Si el temps passa que hon ni s'en adona.
- EL QUE ARREPLEGA: Tu no que no t'en adones, pero la casa esta un corral i els n_ois van bruts i deixats que fan llastima.
- XAFARDERA: Bé, no cridis ara, que tampoc servirà de res.
- EL QUE ARREPLEGA: Massa que m'ho penso. Aumpassa, passa.-
- A VENUS i a LA GERMANA DEL PATRO-
- Bon dia , que no sé si ho havia dit.
- LA GERMANA: Bon dia, Vermell
- XAFARDERA, anant'sen: Estic feta un escarràs i no tinc ni un moment per mi. A la tarda, si ~~hoooooooooooooooooooo~~ puc, ja tornaré.
- EL QUE ARREPLEGA: I no has de poder ! Ja ho crec que podràs !
-Surten tots dos-
- LA GERMANA: Jo aniré pel dinar, que tambe el tinc andarrerit.
- VENUS: Voleu que us ajudi ?

- LA GERMANA: Mentres vaig a dalt a desar aquets diners, venta una mica el fogó.
 - Ix per l'escala de la dreta. VENUS ~~va als fogons~~
 va als fogons i venta. Pel fons, lentament, passa d'esquerra a dreta L'ADOLECENT, que esguarda amb insistència la casa. En no veure ningú (VENUS es als fogons i els fogons els amaga la porta d'entrada,) sembla desebut. Una pausa. Baixa la germana del patró.
- Deixa'm , ja ho faré jo.
- VENUS: Que no en sé de ventar ?
- LA GERMANA; agafant el ventall i ventant: Si, filla. A mi em fa l'afecte que saps de tot. Pero, no sé em passa una cosa estranya amb tu: no voldria que treballassis en res...Seu ací al meu devora, que parlarem. Em plau sentir'te parlar, que es com si'm sentis una musica.
- VENUS. assaient'se: Com vos valgueu. - Una pausa -
 I escolteu, avia : Perqué ací la gent li diuen " El Vermell " a ^{quest} ~~quest~~ mariner ?
- LA GERMANA: Perque ací la gent de vora mar tots tenim el nostre motiu. Hi ha, a mes del Vermell, " el Pere de la mort " " el Xacoquell " " el Gravat " " el mosquit " " el Pep de la Virola " " el Menut " " el Xillo " " el Llissa " " el Xicarró " " el Medallons " " el Cisquet de les flautes " " el Xivit ".
- VENUS: Així cada casa te un motiu ?
- LA GERMANA: Si, Nosaltres som els de cal " General." A la teva terra no n'hi ha de motius ?
- VENUS, abstreta, la mirada perduda: No ho sé ....Em sembla tan llunyana la meva terra! Veig coses i recordo noms, però com en un somnieig o a través d'un vel de boira.
- LA GERMANA: Si el recordar et fa sofrir, oblida. L'oblit es com una cortina damunt el passat. De que parlaveu amb la veina ?
- VENUS: D'anar a l'Esglesia. Jo preguntava i ella em responia. M'ha fet l'afecte, però, que no ens enteniem gaire. M'ha dit d'un sol Deu tot poderós
- LA GERMANA: Si.
- VENUS: Doncs com és que a l'esglesia hi ha tantes estatués pintades de coloraines ?
- LA GERMANA: Sont els sants.
- VENUS: Que hi fan. ? Que son sants ?
- LA GERMANA: Com T'ho diria jo perque' m'entenguessis ? Son... son una mena d'Estat Major de Deu.
- VENUS: I perqué serveixen ?
- LA GERMANA: Per a demanar les coses....
- VENUS: Quina mena de coses ?
- LA GERMANA: La salut d'un malalt, endevinar un premi gros de la ~~lotaria~~ rifa, que les barques trobin bonança i pesca rica....-Amb una tranzicio-
~~ment~~ dana'm el vinagre, vols ?... - VENUS s'aixeca, cerca una ampolla, va als fogons-
- Tira'l tu mateixa... Tan sols un rajoli ....-VENUS obeeix les indicacions de la germana-
- Prou... I ara podries començar a parar taula
- VENUS;mentres fa el que li han indicat: I com es que hi havia Sants amb mes llum i mes flors que els altres ?
- LA GERMANA: Perque la gent hi te mes devocio a un sant que a un altre. Veus a Maria, la Mare de Deu, te mes devots que els altres sans, Comprends ?

VENUS: No.

LA GERMANA: Jo tampoc, pero es així. Simbolitza la puresa i l'amor, la puresa en l'amor. I el sofriment, que per aixó la nomenen Mare Dolorosa. Totes les mares, ~~taman~~ una vegada o altra, l'hem hagut d'invocar. I les fadrines també la veneren. Com es claror i es perfum, a la Verge Mria li es consagrat el mes de Maig, que es quan la vida somriu mes clara i olorosa. D'el Maig en diem el mes de Maria, i les donzelles van cada tarda a l'esglesia i l'omplenen de flors i cantarelles. Maria es la mare de l'amor.

VENUS: Venus també ho es .

LA GERMANA: Si, m'ha ha dit el senyor apotecari, que es un senyor molt savi quan no medicines, i sap el grec i el llatí. L'amor de Venus, d'aquella Venus de les hístories i els versos, no tú, deus esser, pero, com un vent de tempesta calent i perfumat, que ho arreballa i ho destroça tot. I l'amor de Maria es com una carena suau, com la marinada fresca en un xardoros dia d'estiu. - Molt ponderativa - I en mar, que es la nostra vida i la nostra mort, es l'estel que guia els mariners.

VENUS, molt simple: Tambe ho es Venus. + VENUS ha parat la taula: unes tovalles, uns plats de terrissa, el porró corull de vi, la roda daurada d'uns estalvis-

Quan volgueu, podem dinar

LA GERMANA: Desseguida.... - seguint el seu pensar,-

I saps que he pensat ? que com aixó de Venus te regust de pagania, i com que, segons sembla, Venus i Maria signifiquen amor, si tu volguessis, d'ara endavant en nomenaré Maria. Es un nom mes casolà, comprens ? que no fa estrany com el de Venus, i m'hi acostumaré mes aviat.

VENUS: Com vos volgueu, avia: com vos us plagui. ~~man~~ El nom no fa la cosa i dient me Maria seguiré essent Venus.

LA GERMANA, portant a la taula una cassola fumenjant: Ho veus com ha tot dius amen ? Ets una bona minyona.

- Quan van a asseure's a la taula apareixen a la porta dels fons L'HENISTA, L'APOTECARI i L'ADOLECENT-

ADOLECENT, sense passar del llindar: Es aci.

APOTECARI: Ja ho sabem, noi, ja ho sabem: no cal que t'escafrasis.

LA GERMANA: Vaja ! A quina hora d'anar de visites. -L'ADOLECENT despres de sonriure a VENUS se'n va. L'a potecari i L'helenista entren a la casa-

APOTACARI, sense cap mena de compliments, com qui creu amb dret d'esser ben rebut:

Bon dia.

LA GERMANA: Bon dia

VENUS..... dia.

APOTECARI: Si que anaveu a dinar ~~doma~~ d'hora avui.

LA GERMANA: Com sempre.

APOTECARI: Doncs ho sento, pero no hi ~~dánarás~~ pas.

LA GERMANA, no massa amable: Paciencia.

APOTECARI: Et porto una visita, una gran visita. Mai segurament, no n'has tingut cap de tanta importancia.

LA GERMANA: Seguin, facin el favor, i diguin ço que se'ls ofereix .

APOTECARI a L'HENELISTA: Segui, segui. Ja ho veu: aquesta gent es molt franca i no cal pas fer compliments. Ja s'esperaram per a dinar.

- L'HELENISTA ~~es un~~ home es un home alt, de cabells massa negres,

-amb un barret d'ales amples. Parla amb suficiència, com dient sempre l'última paraula, la definitiva, i es d'upedanteria insuportable-

HELENISTA, asseient'se: Molt be, molt bé.

APOTECARI, a la germana: Aquest senyor, Damiana, es el celebre helinista Cebrià Vilalta.

LA GERMANA, que no sap de qui li parla: Benvingut sigui.

APOTACARI: I vé a fer, li una interviu a aquesta noia.

LA GERMANA: Que diu que li vol fer ?

APOTACARI: Una interviu.

GERMANA: Si no es res de mal.

APOTACARI: No, dona, no.

HELENISTA, amb molta suficiència: Santa simplicitat !

APOTACARI, senyalant Venus: Aci la te, Que m'en diu ?

HELENISTA, esguardan-la com qui esguarda una pintura o un marbre:

Molt bé.

APOTACARI: Venus Afrodita rediviva, senyor Vilalta.

LA GERMANA: Li agrairé que no li pos mes noms estranys.

APOTACARI: Calla, dona, calla. No siguis ignorant. - A l'helenista- Apa home, sense complimenst ! Voste pregunti, que ella respondrà. - A Venus - Aten tot el que et digui aquest senyor i diga-li tot el que sàpigues de tu.

VENUS: Si senyor.

HELENISTA: Rés de conversa, res de dialeg. Per el dialeg son necessaries unes condicions que no tot hom reuneix. Valdrà mes que parli jo que segurament conec mes bé que aquesta noia la materia. - a l'apotecari - Perqué, la veritat, com jo no crec en miracles, el que vostés m'han contat em sembla una cosa que més pertany al mon de la fantasia que no pas al de la realitat.

- A Venus, sense dirigir-shi massa directament i amb una pedanteria un xic comica, com si donés una conferencia- Anem pams, anem a pams.... Venus ho es a Roma. A Gracia, on neixia Afrodita. Vosté ha nescut a Grecia ?

VENUS: No ho sé. M'he trobat dalt d'una barca, a l'hora blava de l'alba, quant la lluna es fon i el cél es daurat de sol. m'han dut a aquesta casa blanca.....

HELENISTA, a l'apotecari: Malament, malament, No sap on ha nascut. i aixó, tractan-se d'una deesa. no em negarà que es molt desagradable.

APOTECARI: Potser pateix d'amnesia.

HELENISTA, sever: Voste sap que que els deus no estan, com les humanes criatures, sebjectes al mal fisic al metafisic i al moral.

APOTECARI, eclaparat: Te raó

HELENISTA, a Venus: Afrodita, de les veus APHOS, que vol dir escuma, i DYTE, del verb Dyoma, o sigui penetrar. M'esplico ?

VENUS: Si, senyor, pero no l'entenc. Tot el que em diu em fa l'afecte d'una musica llunya, molt llunyana que he oblidat.

HELENISTA, amb suficiència: Si, es clar. - a l'Apotecari- Els universitaris sols podem entendre amb els universitaris. - A Venus - Afrodita, es la deesa de la bellesa, de l'amor, de la generació, de la mar i els marinera, de la vida cósmica. Que li sembla ?

VENUS: A mi molt bé.

HELENISTA: A mi també. - A L'apotecari, amb condesendencia- Es bastan comprensiva aquesta noia. - A Venus- L'origen de la divinitat que ara ens

.....

..... ocupa es força complexe. Sembla que es tracta d'una mescla en la qual l'orient ha aportat els principals elements. - Embalant'se - Doncs bé, Senyores i senyors..... - Corretgint'se - Perdó, em creie que era a l'Ateneu.... Entre els fenicis fou nomenada Astarté: Aschera i Atargates, entre els Sirians: Mylita entre els Babilonis: i entre els assiris, Istar....

LA GERMANA,escandalitzada: Mare de Deu, quins noms !

HELENISTA: Figura en la primitiva religió dels grecs amb el nom^s de Dione, Hebe, i altres que no cal esmentar, i fou venerada pels italians amb els noms de Feronia, Ferantina, flora, Libera i Venus. Homer, l'aeda, en la Il·liada, la filla de Zeus olímpic i Diana i amant d'Anquises, que la converteix en mare d'Eneas. ~~de~~ deixant el tó oratori - Que m'hi diu ?

VENUS, sempre molt simple: Jo, rés.

HELENISTA, a l'apotecari: Ho veu ? Ho veu ? - A Venus - No recorda qui forens els seus pares ?

VENUS: No sé si tinc pares.

HELENISTA,escandalitzat: Oh ! Oh ! I el seu fill ? Ha tingut algun fill.

VENUS,somrient:Que jo sàpiga, no.

APOTECARI: Doncs sense saber.ho no es poden tenir fills.

LA GERMANA: Quins descobrimens fá el senyor apotecari !

HELENISTA: La figura de Venus se'ns presenta tripartita en el mite, com la de Deu dels cristianisme. O sigui. deesa del cel, de la terra, i de la mar. Deesa del cel es anomenada Urania i també Pasifae, que ve a significar " la que llú per a tot.hom", i hom li ha consagrat la lluna i l'estel que dú el seu nom.

VENUS: L'estel que s'encen com una flo de vidre quan va a neixer el dia !

HELENISTA,un xic desconcertat: Si senyor. Com ho sap vostè ?

VENUS: Oh ! Ho sé..... No ho sé' com ho sé.

APOTACARI, molt content: Ho veu, home, ho veu ? si ja li deia jo !

HELENISTA: Com divinitat marina otorga felicitat a la navegants i, a la claror de l'astre que encarna el seu poder, els du i bon port, i la veneraven a Knidó i a Sicília. - A Venus - Es així o no es així ?

VENUS,somrient:Si vostè ho diu....

HELENISTA: Divinitat terrenal, es la deesa dels jardins, i hom li ha consagrat el mes d'Abril, que es quan a Xipre celebraven amb festes la seva naixença. Vostè en quin més es nada ?

VENUS: En el mes d'Abril .

APOTECARI, triomfant: Eh ? I ara que hi diu ?

HELENISTA: Que no son Venus totes les dones nades el mes d'Abril.

APOTACARI, apesarat: Té raó. Veu ? No hi havia caigut.

HELENISTA, aixecant.se, a Venus: No vull molestar.la més. Altrament vostès ha de dinar i nosaltres, per helenistes que siguem, també ~~nosaltres~~ ^{també} tenim de dinar, jo crec que ja m'he fet la meva composició. He vingut, tant sols, convidat per aquest amic. per a saber qui es vostè. Vol dir.m'ho, si no hi te cap inconvenient ?

VENUS: No hi tinc cap inconvenient.

HELENISTA: Qui es, doncs, vostè ?

VENUS: Venus.

LA GERMANA: No pas des d'ara, que aquet nom ens duria massa mals de cap.D'ara endavant serà Maria.

APOTECARI, consiliador: Bé dona: no t'ho prenguis així...

HELENISTA,esceptic: Ja ho veu: no farem rés. - A les dues dones ! Passin. ho bé i perdonin la molestia . - A LA APOTECARI- Anem, anem.

- APOTECARI: Té raó: ens espera l'arros, i l'arros també es una cosa important.
- HELENISTA: No oblidi, però, que els grecs menjaven rosses....
- Son fora. Una petita pausa -
- LA GERMANA: Quins savis mes ximplés ! Per culpa d'ells haurem retrasat mitja hora el dinar.
- Va als fogons i venta amb rabia. VENUS meditativa abtreta, s'ha assegut a la taula. Al fons apareix L'ADOLECENT. Esguarda uns moments la minyona amb adoració i després entra -
- ADOLECENT: Senyora Venus....
- VENUS: Hola, menut.
- ADOLECENT: No m'ho diguis menu, no m'hi tractis con un infant, que jo vull ser home !
- LA GERMANA, desde els fogons: Ser home no es pas una gran cosa.
- ADOLECENT: Els he trobat quan eixien d'ací de casa vostra.... vull dir l'apotecari i l'antre, saps ? aquell foraster de les ulleres.... Parlaven de tu, deien que tu no ets tu. M'ha entrat una rabia ! Mira que si hagués tingut una pedra els ~~hímaníma~~ l'hauria tirat.
- Amb una gran tendresa i una gran por en la pregunta-
- Oi que tu si que ho ets tu ? Oi que ets i seràs sempre la senyora Venus ?
- LA GERMANA: No que no ho serà ! Des d'avui diga.li Maria .
! - Una pausa lleu. L'ADOLECENT esguarda les dues dones amb gran estranyesa, amb gran esbaliment. Després diu amb lentitut
- ADOLECENT: Maria.... No em plau pas gota.
- LA GERMANA, apropant.se a taula amb la cassola, novament fumejant, i deixant-la amb cura damunt el cercol dels estalvis: Ah, no et plau ?
- ADOLECENT: Ves ! Perque per a mi sempre seràs la senyora Venus .

Mont lentament cau el teló

SEGONA NAIKENÇA DE VENUS DE LLUIS CAPDEVILA. es propietat dels hereus Joaquim Capdevila, Enric Capdevila i Pilar Capdevila

---

Lluís Capdevila
(Segona naixença de Venus)

Acte segon (primer quadre)

LA FARSA. " Tardor "

La cambra baixa que ja coneixem, a casa la germana del patró.

- Es nit. El llum encés. recons negres d'ombres. La porta del fons closa. Les tres xafarderes i la dona del patró criden i mm avaloten. La germana escolta i respon per força. Les tres xafarderes i la dona del patró estàn dretes. La germana, asseguda, fa una labor de punt.-

XAFARDERA 1ª.: No pot ser !

,, 2ª. : No volen aguantar mes !

... 3ª: El poble, abans, era una bassa d'oli, i ara, amb aquesta dona, es un infern.

DONA DEL PATRO, a la germana: Digals alguna cosa ! Parla !

LA GERMANA DEL PATRO, dolçament, sense alçar els ulls de la feina: Si no em deixeu ! Si tot us ho dieu vosaltres !

XAFARDERA 1ª: Perqué tenim raó

,,, 2ª: Perqué la rao parla per la nostra boca !

,,, 3ª: Perqué la volem proclamar a crits per places i carrers !

LA GERMANA: A crits ? Encara mes ?

DONA DEL PATRO: Venus es la tentació de tots els homes, vells i joves rics i pobres. Adhuc el marit d'aquesta - Per la xafardera primera - Li volia fer un present.

LA GERMANA: Que ella no ha acceptat, recorda. ho !

XAFARDERA 2ª, amb aspra ironia: Si es un sac de virtuts, la pobra !

~~DONA DEL PATRO~~
LA GERMANA: Tu, en camvi, ets un sac de males intencionns i veri.

XAFARDERA 1ª: El meu marit, que en aixó del diner era tant tocat i posat !

DONA DEL PATRO: La seva boca es com una flor i nomes sap somriure. I el seu somriure embbruixa els homes. I tots la desitgen i les seves nits tenen febre d'al. lucinacions.

XAFARDERA 3ª: Ha dasavingut els matrimonis que avans vivien en pau i gracia de Deu. I ara els marits comparen, i de la comparació n'eixim perjudicades nosaltres.

GERMANA DEL PATRO, Mirant. la somrient amb burla suau: Es clar

XAFARDERA 3ª: I estan, des que ella en al poble ha desavingut els prometatges. Les fadrines deñ nostre poble tenen fama de belles i gentils en tota la rodalia, i ara semblen velles i lletges al costat d'aquesta forastera misteriosa.

XAFARDERA 1ª: La volem fora del poble !

,,, 2ª: No la volem agunatar mes

XAFARDERA 3ª: Es el neguit i el desori de les nostres llars horrades.!

DONA DEL PATRO: Avia'la, perque tenim les sangs enceses i un dia farem un disbatat.!

GERMANA DEL PATRO: El que teniu es l'anima negra d'odi i de rencunia. Es molt mes pura i honesta que vosaltres, car no peca ni de pensament, mentre vosaltres, si fossiu com ella, tal vegada peccarieu d'obra. En ella que us ignora, que no us veu, odieu la bondat i la bellesa. No us amoineu però, que

.....

..... ja s'en anirà, car crec que la casarem i casar-se es com anar'sen.
 - truquen a la porta forana. LA GERMANA va obrir i entra
 el PATRO-

PATRO: Bona nit. Veig que tens visita.

LA GERMANA: Si.... Ara ~~mananaman~~ se'n anaven...

LA DONA DEL PATRO, insolent: Ens ananirem quan ens semblara bé.

EL PATRO: Que serà ~~ana~~ mateix, perque ja heu fet ~~mesa~~ ^{prou} nosa.
 -Empenyent.les cap a fora-
 Au ~~via~~, que no puc perdre temps ! - Les tres xafarderes se'n van remugant

DONA DEL PATRO: I jo ?

EL PATRO, plantan-la a fora i tancant la porta: Tu les acompanyes, que la nit es molt fosca i fora llastima que es perdesin.
 - Una pausa. El Patró s'asseu, carrega la pipa i l'encen, la germana ha repres la seva labor-

LA GERMANA: Que et passa ?

EL PATRO: A mi rés. A mi mai no em passa rés. Sempre es al^s altres a qui passen coses.
 -Amb una tranzicio- Vindrà el Pere, l'adroguer. Abans que vingui voldria parlar amb tu.

LA GERMANA: Parla.

EL PATRO: Sembla que el Pere esta enamorat de Venus.

LA GERMANA: No es pas sol.

EL PATRO: No es pas sol, pero ara m'interessa ell unicament, i no els altres.

LA GERMANA: Tu diràs, Doncs.

EL PATRO: Aquesta noia ha vingut al nostres poble, l'he duta jo, car jo vaig trobar-la d'una manera estranya i misteriosa. No te cedula, no te documans, no te cap paper que d'una manera o altra, acreditin la seva personalitat. No recorda res del seu passat o be ho recorda d'una manera terbola i confusa. No sabem d'on vé, ni qui és ~~na~~ com es diu.

LA GERMANA: Es diu Venus.

EL PATRO: Aixó es un nom de deesa i no d'humana ~~criatura~~. Aixó es un nom de novel·la o de canço. La gent de cada dia es diu Joana, Agustina, Rosa, Josep..

LA GERMANA: Per aixó jo l'anomena Maria.

EL PATRO: Altrament, malgrat el seu origen ~~mhmhm~~ obscur i misteriós, sembla una bona noia.

LA GERMANA: Aixó, si ! Es la bondat feta carn i ulls blaus i cabells rossos. N'estan de bona, que no sembla d'aquest mon.

EL PATRO: I ara pregunto jo: que n'hem de fer d'aquesta noia ?

LA GERMANA: El que tu vulguis, sempre que sigui un bé per ella.

EL PATRO: Casar-la.

LA GERMANA, que no troba logica aquesta vulgarissima solució: Casar-la ?

EL PATRO: Totes les noies, un dia o altre, es casen.

LA GERMANA: Totes si, pero Venus.....

PATRO, corregint-la: Maria. recorda. ho hem quedat que la nomenariem Maria.

LA GERMANA, concirosa: Casar-la ....

EL PATRO: Perque no ?. Es jove, es bonica, es assenyada, es bona. Que més vols ?

LA GERMANA: Un home que sigui com ella.

EL PATRO: No n'hi ha. L'home està mancat d'aquesta espurna de misteri que hi ha en ella i que es la força del seu encis. Per tant, jo crec que les coses no poden seguir sempre com fins ara. El millor, Doncs, es lagalitzar la situació d'aquesta noia....Que et sembla si te l'afillessis ?

LA GERMANA: Com tu vulguis.

EL PATRO: No. ets tu la que ho te de ~~mhm~~ voler. Que potser et voldria ?

- LA GERMANA: Gens.
- EL PATRO: Doncs bé, un cop afillada i amb un nom no tant llampant com el que du ara, la podriem casar.
- LA GERMANA: Com tu vulguis.
- EL PATRO: No, no: com vulgui ella, car es per ella que hom fa la festa .
- LA GERMANA: I vols dir que serà festa ?
- EL PATRO: Perque ho dius ?
- LA GERMANA: Perque, no ho sé, però, la veritat, no sé veure Venus casada. I es l'adroguer qui li has triat ?
- EL PATRO, un xic impascent: Qui li has triat, qui li has triat !... T'adveteixo que no tinc altre interés que el seu benestar. Em sembla una bona noia i voldria fer alguna cosa per ella que fos util.
- LA GERMANA, amb ironia trista: I la vols casar ?
- EL PATRO: Es clar, nosaltres som vells, ella jove, i no la podem deixar sola.
- LA GERMANA, accentuant el seu to ironic: I has pensat en Pere, l'adroguer ?
- EL PATRO: No he pensat en ningú . Es ell qui me n'ha parlat, qui m'ha fet obrir els ulls.
- LA GERMANA: Pere ja no es jove.
- EL PATRO: Però tampoc no es vell
- LA GERMANA: No es massa ben plantat.
- EL PATRO: Però es dels mes rics del poble i la podria fer anar ben vestida, i tenir-la ben regalada com una senyorassa.
- LA GERMANA: En fi, sigui com tu vulguis. Jo n'hi parlaré, però ten ho per ben entès: si ella no vol jo no penso pas violentar-la.
- EL PATRO: Ni jo tampoc, dona, ni jo tampoc. Vaig a cridar a Pere, que, amb el xaloc d'aquesta nit, no deu fer gaire broma. - Va a la porta del fons, i
crida, no massa for-
- Pere ! Pere ! - Entra l'Adroguer. Timid confús. No s'havia trobat mai en una situació semblant i aixó el descentre pertorba-
- ADROGUER: Bona nit. -El Patro tanca la porta i va a asseures amb la germana i l'adroguer.
- LA GERMANA: Seu, Pere, no facis compliments.
- ADROGUER, asseien.se: Gracies.
- EL PATRO: Ja ens ho hem parlat i ella hi va bé.
- ADROGUER: Venus ?
- EL PATRO: No , la meva germana. Venus no en sap res encara.
- ADROGUER: Dorm ?
- LA GERMANA: No: es al cinema.
- ADROGUER: Sola i de nit ?
- LA GERMANA: No, home: l'acompanya Gil, el grumet.
- ADROGUER: Encara pitjor. Sempre va amb aquest xicotot.
- LA GERMANA: Gelos i encara no es la teva dona ?
- ADROGUER: Si, senyor: gelos. I es que no se que em passa amb Venus, que mai no m'havia passat amb cap altre dona. No dormo, he perdut la gana, tan sols penso en ella. Es com si m'haguessin embuixat, com si m'haguessin donat una mala beguda.!
- EL PATRO: Si que t'ha agafat fort !
- ADROGUER: Mes del que et penses. I aixó es terrible per un comercian. Un comerciant ha de tenir el cap molt clar. -Dessesperant.se- I si aixó havia de durar, tancaria ~~ma~~ l'establiment i em donaria a la mala vida!

- LA GERMANA: Bé,home, no t'ho prenguis així. Ja parlare a Maria....
- ADROGUER,estranyat: A quina Maria ?
- LA GERMANA: A Venus, que li dic Maria perquè em plau més.
- ADROGUER: Molt ben pensat. Es un nom més formal.
- LA GERMANA: Doncs bé. Jo li parlaré i li faré veure les avantatges d'aquest casament, les teves virtuts en el pes i en l'administració, la teva riquesa que serà d'ella.
- ADROGUER, molt content: Si que ho serà, si ! - Penedint-se .- .... Però que no gastis massa !
- LA GERMANA: I ara veste'n a dormir tranquil, i torna d'ací tres o quatre dies a cercar la resposta.
- ADROGUER,aixencant.se: Tres o quatre dies ? Es molt !
- EL PATRO, rient: No, home, no, ! No tinguis tanta pressa ! Au, anem, i no t'ho prenguis tan a la valenta !
- LA GERMANA: I es clar, home !
- ADROGUER,anant.sen amb el Patro: Bé doncs, que hi farem !
- LA GERMANA: Bona nit.
- EL PATRO: Bona nit.
- ADROGUER: I una altra vegada acompanya.li tu al cinema.
- Surtem. LA GERMANA ajusta la porta. S'aseu novament. Somriu, pensant en L'adroguer, mormola-
- LA GERMANA: Ja te dic jo ! -Al carrer s'oeix la veu de-
- VENUS: Bona nit, i gracies de la companya ! - I la veu de L'adolescent -
- ADOLESCENT: Gracies a tu, senyora Venus, que m'has volgut al teu costat.
- Entra Venus. Vesteix un vestit, ~~anima~~ sempre de forma molt folgada, mes fosc de tons que en el acte anterior, un gris o un siena, talment com si Venus, en humanitzar, se s'anés apagant-
- VENUS: Bona nit, avia. - Tanca la porta amb pany -
- LA GERMANA: Bona nit, filla.
- VENUS,asseient.se pro de la Germana: No hi ~~aniam~~ aniré més al cinema.
- LA GERMANA: Perque ?
- VENUS: Perqué no em plau aquelles ronquera en les veus, aquelles imatges tremoloses, aquell drama d'un amor que jo no entenc i em sembla artificios i nauseabund. I sibretot, aquella fosca ! L'espectacle dramatic ha d'eesir una cosa mes clara, a plé dia, a plena llum, per a que podem gaudir.lo sense artificis. Unes escales, una columnata, i el cel i el sol.
- LA GERMANA: No et creguis: a mi tampoc no em fa massa gracia: Aquell personatges i aquelles coses que els hi passen em semblen personatges i coses d'un mon que no es el meu i no m'interessa.
- VENUS: I no vull anar.hi més perque vos m'espereu i no vull fer vos esperar.
- LA GERMANA, dolçament: No, dona: mentres tu et diverteixis..... Altrament, avui volia parlar'te.
- VUNES: Digueu.
- LA GERMANA: Ha vingut el senyor Pere.
- VENUS: Qui es el senyor Pere ?
- LA GERMANA: L'adroguer.
- VENUS, indiferent: Ah !
- Hi ha una pausa breu, La germana, cautament, insisteix -
- LA GERMANA: Sembla un bon home el senyor Pere.
- VENUS, que tan li fa si es bo com si es dolent: Potser Si.
- LA GERMANA: I no diries que volia ?
- VENUS, (Un gest negatiu)

- LA GERMANA: Casar.se.
- VENUS, indiferent: Ah !
- LA GERMANA: Casar.se amb tu.
- VENUS, amb una certa sorpresa no massa accentuada: Amb mi ?
- LA GERMANA: Si.
- VENUS: I perquè no es casa amb vos ?
- LA GERMANA, rient: Dona, perquè jo ja soc vella.
- VENUS. Entés. - Una pausa breu. Venus. Medita. La germana la inspecciona atentament.
- LA GERMANA: Qué hi dius ?
- VENUS, dubtant: Que.... que jo.... jo faré el que vos volgueu .
- LA GERMANA, empipada: Però, criatura, que no tens voluntat ? A tot dius amén
- VENUS::: No dieu que està tan bé dir amén a tot ?
- LA GERMANA: Si que està bé, però no sempre. Pensa que la que et casa ets tu.
- VENUS: I que vol dir casar.se ?
- LA GERMANA, tota admirada: En vol referè que semblas que vinguis d'un altre món. Dona, casar.se vol dir tenir una casa, un home, fills.
- VENUS: Com la gent d'ací.
- LA GERMANA: Naturalment com la gent d'ací i la d'arreu del món.
- VENUS: Un home que crida i renega i al qual cal servir, una casa oberta a les mirades mes indiscretes, una vida aspra i dura. La perspectiva no es massa agradable.
- LA GERMANA: No sempre es així.
- VENUS: Els primers tems , no. He vist aci al poble amb les parelles que s'han unit.
- LA GERMANA, un xic severa, però tan sols un xic: Que s'han casat, que s'han casat com Deu mana.
- VENUS: Si, avia, si, pero al cap de poc tems l'home ha tornat a la taverna i la dona marcida prematurament la flor de la seva juventut, h esdevingut un trist de cuina i de llit,
- LA GERMANA: Aixó que tu dius potser passa entre els ^pobres. Pero a tu no et passarà, que en Pere, com te riquesa, es un home fi que no et deixarà tocar de peus a terra.
- VENUS, lentament: Em fa l'efecte, moltes vegades, com si anteriorment hagués viscut una vida mes clara i mes bella que aquesta vostra, tan fosca i sordida.
- LA GERMANA, eixecant.se i passant.li ma pels cabells en una carena suau: Ets una bona noia, pero tens el cap plé de somnis i fantasies. I la vida no es una fantasia.
- VENUS, tristement: No ho es, no.
- LA GERMANA: Pensa que no t'obliguem a casar.te: t'ho proposem, que no es el mateix. I t'ho proposem perquè el meu germà i jo som vells i no et volem deixar sola, comprens ? Hem pensat en el senyor Pere perquè es ric i bon home, pero si no et plau ho deixarem corre. Pensa que, que no corre pressa i tu decidiràs.
- VENUS: I si quan vos morissiu tambe moris jo ?
- LA GERMANA: I ara ! quis disbarats de dir !
- VENUS: Perdorneu.me pero es que sense vos, que heu estat tan i tan bona amb mi que em sembla que ~~no podria~~ ^{podre} viure.
- LA GERMANA, que vanament vol ocultar la seva emoció: Mira, filla valdrà mes que la deixem aquesta conversa i ens adormir que ja comença a pasar de l'hora.
- VENUS: Com vos volgueu, mare.
- LA GERMANA: M'has timare. - Desde el peu de l'escala- Has après de dir mare.

VENUS, recollint la labor:

Que us plau que us ho digui ?

LA GERMANA: I es clar, filla, ! si fa tan temps que no m'ho diu ningú !

- Comença a pujar l'escala -

VENUS: Doncs us ho diré sempre.

- Una pausa breu. S'oeix com la germana, lentament
degut als anys, puja l'escala.!

LA GERMANA: Esperat un xic, que apagaràs el llum. - Una altre pausa -

VENUS, amb la veu feta suspir i amb una gran tendresa gairebé inefable:

Mare.... Mare... Mare...

LA VEU DE LA GERMANA: Ja pots apagar.

- VENUS apaga la llum. Resta il.luminada per la
la claror de les cambree altes, la boca de l'escala.
Quan VENUS se'n hi va, comença a caure el

TELÓ

Segona Naixença de Venus de Lluís Capdevila

Es propietat dels seus hereu Joaquim Capdevila, Enric Capdevila, i Pilar Capdevila

L. CAPDEVILA

CARRERA DE NAGOL, 1
SANT JULIA DE LORIA
TEL. 41125
ANDORRA

7 QUADRE SEGON

L'ESTAMPA.

Una paret blanca, d'una blancor immaculada, Una finestra mes avitxica que gran, però no massa xica, que deixa veure la blavor del cel, i més profunda, la blavor de la mar.
Al costat de la finestra una cadira.

LA FARSA.

-VENUS es asseguda vora la finestra. Vesteix un vestit gris, d'un de perla sota la llum, es a dir: no massa fosa, encara.

Als seus peus assegut a terra, L'ADOLESCENT. Durant les pauses del dialleg s'oix la remor de la mar sota els vens de la tardor. Mati de darreries de Setembre.

ADOLESCENT: Tu, senyora Venus, ets molt boha amb mi perquè em deixes estar al teu costat. I els altres, perquè, em somrius i patlo amb tu, em tenen odi.

-VENUS, abtreta, meditativa, no respon. Esguarda a través de la finestra la mar avalotada. L'ADOLESCENT segueix monolegant.-

No em respons ? No em dius res ? A mi no em dol, saps ? que no em responguis. Jo mentres pugui éstar al teu costat, i pugui mirar'te i sentir la teva olor, ja estic content.... Jo abans em savia molt pobre i m'avergonyia i m'entristia de la meva pobre pbresa. Per anar amb els homes era massa infant, i els altres infans no em volien porque no tenia diners ni joguinas com ells. Nomes tenia la companya de la mare i anavem a passejar a unes roques que l'aigua de la mar vesteig de randes d'escuma, anavem al cementiri a pregar devan la tomba del pare, que hi ha florit un gerani vermell com una posta de sol.... Pero desde que ha arribat tu i m'ha mirat i m'has parlat, estic mes content i orgullós, que tenint a tu senyora Venus, ja tinc tot el mes bell de la terra.

VENUS: Avui la mar està avalotada.

ADOLESCENT: Bufa el xaloc.

VENUS: Ja no sembla la mar festosa dels dies d'estiu.

ADOLESCENT: Avui no t'has banyat, no has anat a la platja.

VENUS: A mi em plauria banyar.me tota nua.

ADOLESCENT: No ho pensis pas, que no ~~monhom~~ tot'hom sabria mirar.te com jo.

VENUS: Tu tens la mirada pura i ells la tenen densa i feixuga de luxuria.

ADOLESCENT: Tu n'ests molt agadada de la mar.

VENUS: Si

ADOLESCENT: I jo veus ? no voldria que hi anessis mai

VENUS. Perqué ?

ADOLESCENT: Porque quan te'n vas nedant mar endins, tinc una por de perdret, una por de quedar.me sol, senyora Venus !

VENUS: Tu ja no t'he quedaràs mai mes de sol. El meu record t'acompanyarà sempre i serà com un gran resplandor en la teva vida.

ADOLESCENT: Veus ? aixó si que es veritat, que des que ets al poble, quan marxem a pescar mar endins i estem tanss dies fora, tinc mes ganes de tornar porque ara al poble a mes de la mare, t'hi trobo atu, senyora Venus, tan plena de somriures i resplandors. I quan som en mar hi penso molt amb tu, nomes faig que pensar en tu. sobretot de nit, quan la nit es vesteix d'estrelles. En mar les estrelles tenen més llum que en terra i emplenen la mar de tremoloses mirades blaves, verdes, blanques, daurades, talment com si, en lloc de peixos, haguessim de pescar estrelles. I ~~núma~~ n'hi ha una

- ..... que anuncia l'alba, que es com una flor de febre
- VENUS: Aquella estrella es diu Venus, com jo.
- ADOLESCENT: Ja ho sé, i per aixó t'hi veig a tu. - Afora s'oeixen el ^{martelleig} ~~mampamamam~~ d'uns calafats i els crits d'uns infans-
- I, esguardant l'estel encés en el cel de l'alba, penso en tu, que quan camines sembla que dancis i quan parles sembla que cantis.
- VENUS: Com m'estimes, infant !
- ADOLESCENT, amb goig, amb orgull: Si que t'estimo !
- VENUS: Com et farà sofrir l'amor, anima sensitiva i pura !
- ADOLESCENT: No que no sofriré, perquè ara vé l'ivern i a l'ivern moltes vegades no anem en mar perquè la tempesta ens en priva. Llavors la gent de mar resta reclosa a casa vora el foc, i el vent corre lliure i enfollit pels carrers. - Imitant el vent - Uhhhhh ! Uhhhh... I jo beneiré la tempesta que em lligarà al teu costat. - VENUS, abstreta, calla - Oi que m'hi vols al teu costat ? Oi que no et faig nosa ?
- VENUS (En resposta li passa la mà per la testa en una carena lleu)
- ADOLESCENT: Jo ja sé callar, saps ? I miran'te i sentim'te prop meu en tinc ben bé prou i estic content. - Amb una ombra de tristesa en la veu - Com que ja ho sé que no puc demanar massa....
- VENUS: Ets digne de tenir'ho tot, petit Adonis meu: la riquesa, la gloria, l'amor.
- ADOLESCENT, contemplant els seus parracs i les seves mans buides: I no tinc res ! - Corregint'se - Es adir, si: tinc la mare ! i et tinc a tu ! - Amb una ombra de temença i d'inquietut.- Veritat que et tinc tambe a tu ?
- VENUS: Si, fill.
- ADOLESCENT, amb enuig: No m'ho diguis fill, que tambe m'ho diu la mare.
- VENUS, estranyada del tó, l'esguarda fit als ulls. després compren i somriu docament, tristement.-
- VENUS: Infant ! Tu no saps que, ho diuen els poetes. l'amor deixa regust de cendra. -sota el bés d'una alenada ~~mm~~ d'aire, VENUS s'estremeix- Fa fret, no trobes ?
- ADOLESCENT: Més en farà.
- VENUS: S'apropa l'hivern.
- ADOLESCENT, aixecant.se: Si tot just hem entrat a la tardor.
- VENUS: La tardor. Juno i Pomona, en lloc de Venus. Camps despullats, arbres que es vesteixen de color d'aram, olor de vi novell i de terra calenta, postes de sol magnífiques, nits que comencen a fresquejar, i els dits del vent que trequen a cada finestra. Tardor. Els ocells emigren vers les terres calidas i el bosc sembla plorar la flauta de Panbicorné.
- ADOLESCENT: Es finida la festa major que tanca les portes de l'estiu que el sentiràs veritablement el tems tardoral amb el seu gran silenci i la seva olor intensa. Finida la festa major els senyors de la colonia emigren i el poble torna a esser com tu el conegueres, en arribar aquell mati d'abril. Se'n van vers la ciutat, vers les petites miseries i ambicions de la ciutat. I el poble torna a ser nostre, del nostre cor i de la nostra veu. I la platja resta deserta, noblament deserta, volent oblidar el record frivol d'aquella pobre gent que jugaven a senyors. La festa major, encara que ja sigui entrat el tems tardoral, es l'adeu tardoral: un adeu tot virolat, tot ple de músiques i crits joiosos. Ni l'envelat de la plaça amb cortinatges i miralls i lluminaries: les barraques de la fira, amb una graciosa musica desacomode de flabiols i trompetes, amb un mostrari en-
- .....

..... enlluernador de nines que tanquen i obren els ulls, de caballs de cartó pintats de blau i rosa davant els quals senten enveja els caballs veritables que ajuden a treure les barques i llauren la terra fecunda, de soldats de plom que, de nit, quan ningú no els veu, deuen jugar a guerres dintre de la capça, de jocs de botxes, de pilotes, de carros amb rodes de debó,.....-Encisat pel record dels anys que han fugit- Quina cosa més maravillosa la fira! -Després d'un moment, retornant al tó brillant - I després hi ha un carrusel que dona voltes sota un conic cel de sortija i boles de vidre blanc, vermell, daurat, el ~~monstru~~^{so} rogallos d'un orgue invisible....I els comics que fan una funció a la sala del cafè de Dalt i alguns anys la funció fins i tot es amb musica...I al cafè de Baix hi van els tres dies que dura la festa major, unes dones dolentes, molt pintades, que ballen i canten i per diners s'entreguen als homes... I a la plaça fan sardanes....no n'has vist ballar mai senyora Venus?.. i la tenora canta amb una veu dolça i calenta com la nostra terra...I després hi ha la processó per dintre de la mar... Tu sempre les havies vist en terra les processons, oi? Doncs aci la fem en mar. Es en caure la tarda, quan al cel molt blau encara hi queda resplandor de sol...-Amb una tranzició brusca i un aire de fatiga-

Em canso ... No de parlar, no d'estar dret. -S'asseu com abans als peus de Venus, que l'esguarda amb inquietut. Ell, per tranquil·litzar-la fa el següent incís-

No es res, no es res, dona. - I segueix- Veuràs....Totes les barques les guarnim amb flors, en damassos, amb papers de colors... I hi pugen les senyores i els penóns, i els capellans amb unes casulles ~~engabonades~~ galonejades d'or, i uns nens que canten i duen ciris encesos que son com flors de llum damunt la mar, i la Verge amb tàlem i tota coberta de les últimes roses de l'estiu. I saps qué, que ara hi penso.... la mare em renyaria si em sentia dir aixó, però ara no hi es la mare... -Agenollant-se - Doncs penso que, en de la Verge, que es de fusta i té els ulls de vidre, hi fossis tu a la processó, i la festa es fer per tu, que ets de carn i tens ulls que poden mirar i poden plorar. Tu, com el dia que et varem trobar tan lluny de la platja, dreta a la proa de la barca florida vestida d'or per l'or d'un últim raig de sol.

VENUS: Adonis meu! Petit i estimat Adonis meu!

-L'agafa pel cap. L'apropa al seus llavis, el besa llargament: després l'aparta i somrient, l'esguarda. Una pausa.-

ADOLESCENT, pal·lid, tremolos: M'has besat! M'has besat, senyora Venus!

- Amb una gran emoció -

Ai, Deu meu! Si fins sembla que él mon ara te mes llum que mai!

Rapit cau el

TELO

SEGONA NAIKENCA DE VENUS De Lluís Capdevila

Es propietat dels seus hereus. Joaquim Capdevila, Enric Capdevila i Pilar Capdevila

QUADRE TERCER (L'estampa)

Una plaça oberta davant la platja. Ombra amable d'unes platanes en primer terme, que fan mes lluminos el blau de la mar.

Varades a la sorra hom veu unes barques que uns joves guarneixen amb flors; Els pals, l'orla, la proa que talla les ondes. A primer terme, a l'esquerra, les parets del café i a fora al carrer unes taules dues o tres. No les taules rodones i de marbre dels cafes de ciutat, sinó unes amples i quadrades taules de fusta, negra per l'us. I unes cadiras que s'adiuen amb les taules i amb el seient de boga. Una observació: no massa color local, no massa tipisme, car aquesta comedia no es una comedia realista sinó tot el contrari, d'una comedia realista.

LA FARSA

Abans de descloures la cortina hom oïx els acords d'una sardana executada per una cobla.

Tarda de diumenge, d'un daurat diumenge de tardor que te perfum de festa major i de vi novell. A la plaça ballen sardanes i des de les taules del café uns quants personatges ho contemplen.

Asseguts a una taula hi ha l'adroguer, el sergent de la guardia civil - que, dit sigui de pas, es un home del tot incivil - i el secretari de l'ajuntament.

En una altra taula hi ha El que arreplega diners, L'enamorat de la mar i el que te l'anima negra de fanatisme.

Beuen, fumen, i parlen. No hi fa res que la ^{musica} ~~musica~~ no deixi entendre el que diuen: cal que parlin, - L'autor voldria que hom toqués " Les fulles seques" del mestre Enric Morera -. Cessa la musica. aplaudimens. Moment de gran ^{animacio} ~~animacio~~ de les rotllanes que es desfan.

Passen a munt i vall homes i dones, joves i velles, infants. Durant tot el quadre caldrà que no tan accentuadament com en finit l'altre sardana que resta encara del programa, a la plaça hi hagi ~~certa~~ ^{certa} animació.

EL QUE TE L'ANIMA NEGRA: He d'anar a casa.

ENAMORAT DE LA MAR: Com mes triguis anar hi més hi guanyarà la familia

EL QUE TE L'ANIMA: Heretge!

EL QUE ARREPLEGA DINERS: No et pensis, a mi ja em plau que la gent es diverteixi, però quina manre de ^{llençar} ~~llençar~~ els diners en beguda i en ballades !

- Compareixen El lubric, el mes fort i El que sempre toca de peus a terra, que venen de ballar. S'acomodan de tres noies, que rient, s'agafen pel braç i es posen a passejar per la plaça. El moço vá i vé amb safates plenes de copes i ampolles. S'oïx llunyana la remos de la fira, trompetes, l'orga d'un carruocel, els dipars del tir al ^{blanc} ~~blanc~~.....-

EL MES FORT: Moço porta beguda !

ENAMORAT DE: Beus massa, Josepó.

EL MES FORT: No, home, no! Despés d'un exercici convé beure.

EL QUE ARREPLE: Però el beure no el donen de franc.

EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT al Sergent de la guardia civil:

Que m'en diu d'aquest juvent.

EL SARGENT, amb accent mallorquí: Que mentres no intervinguin en politica, tot anirà bé.

- EL LUBRIC: Tenia al costat la noia de ca'l Xillo...Es bonica aquella noia ! ~~Dian-~~
Dintre la brusa de seda els pits li saltaven com dues colomes empresonades ! M'hauria plagut mes tenir-la abraçada ben estreta !
- EL SERGENT: La politica es la perdició dels pobles. Si senyor. I els obrers, sobre-
sobretot, no n'han de fer de politica:mentres treballi i cobrin no han
queixar'se.
- L'ADROGUER: Té raó, te tota la raó, senyor sergent.
- EL LUBRIC, amb els ulls encesos: Tenia una torbadora olor de mar, de roba nova, d'alcova
calenta !
- SECRETARI: I quan no hi ha feina ?
- ADROGUER: Malament, perquè han d'anar a fiar.
- EL SERGENT: Quan ni hi ha feina, que tinguin paciència i reposin per a quan n'hi
torni haver.
- SECRETARI: I si el jornal no els arriba ?
- SERGENT, amb indignació: Tampoc m'arriva a mi i m'aguanto. La benemerita, un cos tan ~~man~~
~~man~~ necessari per a la conservacio de l'ordre social, està deixada
de la mà de Deu.
- EL SECRUTARI: Mireu ! Venus !
- L'ADROGUER: On ?
- SECRETARI: Allà, al peu del catafal dels músics, amb Gil, el grumet.
- ADROGUER, amb enuig: Sempre va amb aquest xicotot !
- SECRETARI, rient: No sigui gelós, home ! No sigui gelós !
- ADROGUER: Qui, jo ?
- EL QUE ARREPLEGA: Diuen si l'adroguer festeja Venus. I que el patró i la seva germana no
ho veuen amb mals ulls.
- ENAMORAT DE LA MAR: Llastima de noia .!
- EL QUE ARREPLEGA, amb estranyesa: Liástima, casar'se amb un home tan ric ? Tu no saps el
el que et dius !
- EL LUBRIC: Ja es una moça ferma !
- EL MES FORT: I ella ?
- EL QUE ARREPLEGA: Ella es una dona estranya que no sembla d'aquest mon i mai no sap el
que pensa ni el que farà.
- SECRETARI, amb un somriure ensucrat: Ja ho sabem que hom parla de casament.
- ADROGUER, molt torbat: Deixin parlar, deixin parlar. -Per l'esquerra venen l'APOTECARI I EL
HELENISTA-
- HELENISTA: Voste s'ha entestat que es tracta de Venus i jo, amb tota la meva solida
inteligencia i la meva solida cultura helenica, púc demostrar'li que
s'enganya.
- APOTECARI, amb comica ungunia: No m'ho demostri, senyors Vilalta ! Per Zeus i tots els
deus de l'olimp !
- HELENISTA: Es tracta, ja li vareig dir, d'una mixtificació per par^td'ella, o d'u-
na fantasia pér part de vostés.
- APOTECARI: Jo li prego el silenci, senyor Vilalta. No negui ni afirmi: calli. El
silenci es la flor mes preada de la saviesa. A més a més. vosté, que
sap que mai hom no està ben segur dels descobriments. Vosté creu haber
descobert que no es tracta de Venus, però ¿ i si s'aquivoca ?
- HELENISTA: Jo mai no m'equivoco. La meva paraula es sempre la difinitiva
- APOTECARI: Faci'ho pel poble. Pensi en els perjudicis que les seves paraules per
doctes que siguin , i jo no en dubto que en siguin, ens produirien. Pensi
que la persencia de Venus ens ha dut molts forasters, que ~~ahuc~~ adhuc
la companya dels tresn ha fet tarifes especials, que la premsa nacional
i estrangera parla de nosaltres....

- HELENISTA: El que vosté em demana es un gran sacrifici
- APOTACARI: I no home ! Altrament hi ha savis que afirmen que es tracta de l'autentica Venus.
- HELENISTA. Callaré per patriotisme i per ganes d'afavorir aquest poble. Però no em parli mai més d'aquells savis, que son uns rucs. Aci no hi ha mes savi que jo.
- APOTECARI: Si, senyor: si, senyor. No n'he dubtat mai ! Seiem. hi una miqueta mentre es-perem la processó ?
- HELENISTA, visiblement ofes: Seiem'mi. -S'apropen a la taula de les forces vives, que s'ai-
a rebre els. Salutacions, encaixades, ets-
xequen per ~~manam~~
- ADROGUER: Caram, el senyor Vilalta !
- SERGEANT: A la orden !
- SECRETARI: Hoste il'lustre !
- HELENISTA: Com và, senyors ?
- APOTECARI al SECRETARI: Aquest calificatiu, d'il'lustre que ha donat al nostre amic, M'ha suggerit una idea. I si el nomenavem fill adoptiu d'aquest poble ?
- ADROGUER: Mont ben pensat !
- SECRETARI: Fora un honor per a nosaltres !
- HELENISTA, amb falsa modèstia: Senyors, senyors..... -L'IL.LUMINAT i EL PATRO venen parlant per l'esquerra i es reuneixen amb els altres mariners-
- PATRO: Hola, minyons.
- EL MES FORT: Seieu, Patró
- EL LUBRIC A L'IL.LUMINAT: On eres, que no t'he vist fins ara ?
- IL=LUMINAT: Vora la mar.
- LUBRIC, amb estranyesa : Sol ?
- IL.LUMINAT, amb un lleu somriure Que vols que et digui ? Encara que ho sembli, no hi estic mai jo de sol.
- APOTECARI: Això sarè motiu d'organitzar una festeta.
- SSECRETARI: Una festeta ? Una festassa ! -Torna a oirse una sardana. Passen noies i nois com abans que van a puntejar.la-
- HELENISTA, sempre falsament modest: Jo, la veritat, senyors....
- APOTECARI: Farem un dinar de peix i el cuinaràn els mateixos mariners. Cosa suculenta senyor Vilalta, cosa suculenta !
- HELENISTA: Vosté es un epicuri.
- SECRETARI: I no cal oblidar una altre festa: la d'el casament del senyor Pere.
- HELENISTA, distret: Ah !
- ADROGUER, molt vermell: Home, jo....
- SECRETARI% Voste, no ho negui, perque aci som de confiança, opta a la mà de Venus.
- HELENISTA, adreçant.se a l'apotecari: Venus, en la mitologia. es cas amb Hefest, mes conegut per Vulca. I en la vida... no es adroguer voste ?
- ADROGUER: Si, senyor, per a servir'lo
- HELENISTA: Gracies....I en la vida es casa és casa amb Hermes, o sigui Mercuri, Deu dels comercians i els lladres.
- ADROGUER, estorat: No l'entenc.
- HELENISTA: Tant se val. -Fineix la sardana. Aplaudiments com abans, anomació, etc-
- EL LUBRIC AL IL.LUMINAT: Quina manera de pasar la festa major! Sol com un mussol i a la vora la mar !
- EL QUE ARREPLE: Així no gasta.
- EL PATRO: Només penses em els diners, tu. I al mon hi ha altres coses

- ..... a mes dels diners.
- EL LUBRIC: Hi ha l'amor
- EL MES FORT: Potser si que està enamorat.
- SERGEANT: I a que debem el goig de la seva visita ?
- SECRETARI: Tal vegada es tracta novament de Venus ?
- APOTECARI, després d'una mirada imploradora a L'HELENISTA: No, no: rés d'aixos senyors. Avui l'he convidat per a que veigi la processó marítima, que es un espectacle, que n'estic segur que, li plaurà.
- SECRETARI: Un espectacle molt poetic. Jo l'ha tractat en un poema que va guanyar la flor natural als jocs de Girona.
- EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA: Potser si que també Venus t'ha corferit.
- EL PATRO: Aquesta noia ha portat amb la seva presència una aura amorosa al poble que ha desconcentrat a tot hom.
- EL LUBRIC: Jo com que no tinc res mes, donaria deu anys de la meva vida per haver, la
- EL MES FORT, amb un cop de puny damunt la taula: Jo tota la meva força.
- IL·LUMINAT: Jo tots els meus somnis. -Un noi i o un vell, s'apropa al de la benemerita-
- EL SERGEANT: Te raó. Ja no mén recordava. Digueu'los hi que hi vaig desseguida.
- Al SECRETARI- S'està formant la processió. Anem hi ?
- SECRETARI: Anem hi. A reveure, senyors.
- SERGEANT: Fins ara. - Ixen el de la Benemerita i el poetraste-
- APOTECARI: Fins ara.
- L'ADROGUER al HELENISTA: Li agradarà. es una cosa molt pintoresca.
- L'APOTACARI: Abans sen parlava molt. Ara, però, ha quedat un xic eclipsada per la gloria de Venus. -Per l'esquerra arriben VENUS, L'ADOLESCENT i la GERMANA DEL PATRO. Dolçament va caient la tarda-
- LA GERMANA, als mariners: Hola, nois. Us la deixo aci, que jo m'en vaig a la processó.
- EL QUE TE L'ANIMA NEGRA DE FANATISME: I jo t'hi acompanyo. -Ixen per l'esquerra la germana i el que l'anima ^{negra} ~~negra~~ de fanatisme. Venus, saluda amb un smriure i en gest suau de la mà, que te gracia d'ala i de flor, l'apotecari i als seus dos acompanyans. Després s'asseu amb els mariners-
- EL LUBRIC: Ara si que estem ben acompanyats !
- IL·LUMINAT: Quina enveja ens tindran !
- EL QUE TOCA \$ Com presumirem ! - Cridant - Noi ! Porta beguda i porta la depresa i de la millor que tinguis.
- ADOLESCENT, a Venus: Perque li somrius a l'adroguer ! Es vell i ric, dues coses ben lletges.
- VENUS: Pobre infant ! Comences a estimar, comences a sofrir.
- EL MES FORT: Semblen dos enamorats !
- EL PATRO: Que t'ha semblat la sardana ?
- VENUS: M'ha plagut.
- IL·LUMINAT: Un poeta de Catalunya ha dit " que es la dança mes bella de totes les dances que es fan i es desfan "
- VENUS: M'ha fet l'afecte que em recordava unes altres dances i uns altres cels. No sé es com si ha hagués vist en una altres vida...
- Els mariners, guanyats per l'encis de la dona bella, escolten atentament. Ella parla, com sempre fa, una mica per a si mateixa, una mica absent i llunyana-
- Hi havia una altre arquitectura, hi havia una altra indumentaria, hi havia un altre paisatge, hi havia una altra religio. I no obstant, l'avui

.....

em recorda l'ahir, un ahir que no sé si ha existit o l'he somniat. Hi ha la mateixa lluminositat, la mateixa joia el flabiol de la vostra cobla es com una reminiscència de la flauta de Pan.

- VENUS, perduda en el seu somnieix, calla. Una pausa breu-

ADOLESCENT a LLUMINAT: Mira, la la tenim amb nosaltres, al nostre costat, la podriem tocar, i sembla que ni hi sigui!

- Un repic de campanes trenca les paraules de l'ADOLESCENT.

VEUS:

Ja venen ! La processó

- La plaça s'omplena de gent. Els que adornaven les barques que uns mariners tenen a punt per a la partida, venen a primer terme. S'oeix, apropant-se, una marxa amb esgarips de corneti i roncar de ~~tambors~~ trombons. Comença a arriber la processó. unes nenes vestides de blanc, l'Ajuntament en pes, la musica, uns mariners que duen la imatge venerada dels pescadors una Verge amb una corona auria i un vestit llampant- el rector i dos o tres capellans amb casulles daurades, mariners i dones de mariners que tiren flors al pas al pas de la Verge, el sergent de la Guardia Civil i quatre individus de l'esmentat cos, penons i senyeres, ciris encesos. A una barca pugem la imatge i els capellans, a una altre l'Ajuntament i, seguides d'altres barques florides, avancen mar endins. La musica segueix tocant. La gent crida i exalta de joia. Els flams dels ciris contrasten amb la blavor maravillosa del crepuscle.

I amb crits de joia i de fervor,
es clou molt l'entament la cortina

SEGONA NAIKENÇA DE VENUS de Lluís capdevila

Es propietat dels seus ~~herets~~ hereus Joaquim Capdevila, Enric Capdevila i Pilar Capdevila

---

Lluis Capdevila
(Segona Naixença de Venus)
Acte tercer "Hivern"

Quadre Primer

L'estampa

A casa de la GERMANA DEL PATRO, que ja coneixem.

La farsa.

- Hivern. Tarda de diumenge, per aprofitar la claror diurna, al fons, a més de la porta de fusta, que tan sols es tanca quan arriba la nit, hi ha una porta vidriera, rera la qual hom veu la platja deserta de gent, una mar ombriola, un cel gris.

A la vora de la taula un braser.

VENUS i LA GERMANA acaben de dinar. El gris del vestit de Venus es mes fosc que en l'acte anterior. La germana, com sempre, vesteix de negre. Les dues dones desprenen la taula.

LA GERMANA: Deixa, deixa: ja ho faré jo. - VENUS, naturalment, no l'obeix. LA GERMANA, en to de dolç reny, diu:-

Bé. vaja.... I ara esperarem que l'aigua sigui calenta per els plats.

-S'asseuen les dues dones a l'entorn del brase, la cendra del qual remena la germana amb la pala-

No trobes que fa fret avui ?

VENUS, amb una esgarrifança: Si: molt.

LA GERMANA: Ha sigut sobtat aquest any l'hivern.

VENUS, lentament: I semblava que mai no havia d'arribar.

LA GERMANA: L'hivern, Maria sempre arriba. -Somrient - El que ve ja el passaràs millor.

VENUS: (Una mirada interrogativa)

LA GERMANA: En una casa mes rica i mes luxosa, amb bona taula i bon llit i bona estufa. L'hivern que ve ja seràs tota una senyorassa.

VENUS, lentament: L'entament: L'hivern que vé es tan lluny !
-Una pausa. La germana es posa un mocador negre al cap, Venus pregunta-

Un aneu ?

LA GERMANA: Desseguida torno. M'arrivo un moment a casa de Gil, el teu enamorat, que m'han dit que està un xic malalt. -Sur pel fons -

VENUS: L'hivern, l'avui. Branques negres i nues retallant. se damunt el cel ^{gris} del cel. Una mar avalotada, d'onades amenaçadores, que te veu de ragany. Fred. Cendra damunt la flama del cor. Seny . Prudencia. Pensar en el demà: Les noces, l'adroguer... - Amb un estreniment- Quin fret ! I el menut malalt -

-Amb una tranzició que la fa tota resplendent i donà a les ~~me~~ seves paraules i a la seva expressio una gran força lirica-

L'ahir, en canvi, ! quina llum, quina sang calenta, quina joia profunda!

-Racordant les paraules belles antigues, com en una oració-

"Afrodita"

la qui ama els somriures, tot seguit de veure'l l'estima amb desig violent en el seu cor: s'en anava a Ciprios i al temple flairos de Bafos, a dintre del seu bosc sagrat: alli té l'altar.

Quan hi fou entrada tanca les formoses portes, i les carites banyaren. la, ungiren-la de l'oli ~~mirrored~~ d'olor que fa brillar els ^{COSSOS} ~~coses~~ dels deus

.....
 eternals. Vestiren el d'ella de vesta formosa i tota brodada amb punt d'or... He jagut al llit d'un home mortal.... Més si algun dels homes mortals llavors et pregunta quina fou la mare que dins la cintura portà el fill ~~am~~at, digal li (recorda't del que et dic) una muntanyenca ninfa de pell fresca com fulla de rosa de les d'aquest bosc: perque si diguessis per clar, tot venent, ten sense seny, que un dia t'únires d'amor amb la Citerea de bella corona, Zeus, irritat, damunt llençaria't un llam fumejant "

-Mentres ha dit, lenatament, unciosament, aquest fragment de ~~muntanyenca~~ l'himne homeric, la cambra s'ha omplenat d'una calida llum rosa i or i s'ha oit, talment com marcan el ritme dels versos, una lira oculta. Ara l'escena s'enfosqueix, endeve grisa, d'un gris de plom: es que pel fons, molt mudat amb la roba de les festes, entra l'adroguer-

ADROGUER, molt content: Bona tarda, Maria

VENUS, amb la veu freda i apagada: Bona tarda. -L' adroguer s'asseu al costat de Venus

ADROGUER: Que estàs sola ?

VENUS: L'avia ha aixit un moment, pero tornarà desseguida. vols que la vaigi a avisar?

ADROGUER: No dona ! A mi ja em plau trobar'te sola, i no pas per res de mal, que ja saps que soc un home formal i entenimentat.... Pero, que vols que et digui ? trobo que a soles fa de mes bon festejar - Una xialleta d'un home que vol fer el viu-

Que t'en sembla ?

VENUS: No hi entenc, jo.

ADROGUER: Oh, no et pensis: tampoc hi entenc gaire jo, que ,quan era jove ~~ino~~ podia aperdre , no em vagava: tenia massa feina a fer diners. Ara ja els tinc i el que vull fer es la jonventut i vull que tu m'hi ajudis. Ja veuràs que te la passaràs be amb mi i com t'envejaràn t,tes les altres moies del poble. Renovaré tot el mobiliari i et compraré una radio gramola.... T'agrada la musica ?

VENUS: Si, es clar.

ADROGUER: A mi no gaire perque, escoltant, la, fa perdre el tems. Tu el perdràs permi, car la dona d'un comerciant de responsavilitat i possibles pot permetres tots els luxes: adhuc el de perdre el tems. Que et sembla ?

VENUS, indiferent: Bé.

ADROGUER: Oh, tot ho trobes bé, a tot dius que si, però quina fredor hi ha en les teves paraules ! Jo voldria que fossis d'una altra manera. Ja em plauen l'obediencia i la passivitat, puntals d'una societat ben ordenada, pero, que et diré, no em desagradaria que alguna vegada em diguessis que no.

VENUS: Les paraules no tenen valor, i tu, com a bon comercian, ja ho hauries de saber. El que te valor don els fets. -Despres d'uhna breu pausa, que aprofita pet encendre un puro, afegeix -

I del viatge de nuvis ? que me'n dius .

VENUS: Jo el que ^{en} diguis tu .

ADROGUER: La veritat, Maria, m'agradaria que tinguessis mes iniciativa. Quan sigui casat amb tu, em farà l'afecte que en lloc d'una dona tinc un moble.

VENUS: Doncs no t'hi casis.

ADROGUER: Aixó si que no ! He donat paraula i quan dono paraülla..... Altrament, tot el poble sap qua festagem i si el casament es desfeie es buüarien de mi i, ~~quim~~ qui sap potser fins i tot l'establiment s'en ressentiria ! i l'establiment es sagrat.

VENUS: Com tu vulguis.

ADROGUER: Ja per sempre mes, fora " el senyor que s'havia de casar amb Venus " figurat quina riota ! - Una trazióⁿ - Estarem poc tems fora, u ns quinze dies, que per a un viatge de nuvis ja n'hi ha ben bé prou.

VENUS: Com et sembli.

ADROGUER: I mentres siguem fora faré venir un germà meu de Manresa per a que tingui cura de la botiga. I si ens avorriem i el viatge de nuvis ens sembles massa llarg tornarem abans de quinze dies. Ja veuràs, mentres no hagim tornat estare amb l'ai al cor, car en quest mon no ens podem fiar ni de la familia.

VENUS: Valdra més, dones, que no ens moguem.

ADROGUER: No, dona: el viatge s'ha de fer perque es tradició i cal respectar les tradicions. Altrament, si no el feiem ens perdriem per pobres i un comerciant li convé, encara que no tingui un clau i estigui amb l'aigua al coll, que sempre el prenguin per ric. -Canviant de tó - Podriem anar a Roma o a Paris. A Roma veuriem al Sant Pare i Mussolini. A Paris la Josefina Backer i la torre Eyffel. Que t'estimes mes ?

VENUS: M'es igual.

ADROGUER, decebut: Tot t'es igual.

VENUS: Tot.

ADROGUER, trist : Que hi farem.

-La mira, inquiet. Es veu que seffeix perque no la compren. Xucla nervios el sigar i llença al aire grans bocades de fum. Una pausa, passada la qual, el pobre adroguer, un xic amargament, diu:

No ja comprenc que una noia com tu, maca i enlluernadora, es mereix altra cosa. Tu ets jove i jo, si no soc vell del tot hi estic molt aprop: tu ets bonica com un sol i jo tinc ^{un} ~~una~~ inici de calba, un ventre massa insolent i provocatiu i segons diu el metge, un xic d'arteriosclorosi. A tu et plauria mes un home jove, presumit. Ah, però els homes joves i presumits donen mal resultat per al matrimoni i porten mols mals de cap a les families. Casar'se amb un home d'aquestes condicions es com casar'se amb un maniqui. Qui ha de lluir no es pas l'home: es la dona. I amb mi Maria, lluiràs de debó. Tidràs tot el que desitgis: joiells, vestits de seda, perfums, tot. No en tindras queixa de mi. I fet i fet, hauras conseguit l'inspiració maxima de totes les noies com cal: fer un bon casament. Estas contenta ?

VENUS, freda indiferent: Molt

ADROGUER: Ja veig que no. pero estic segur que amb el temps, quan et veigis mestressa i senyora de tantes coses bones, canviaràs de manera de pensar. Ja veuràs: El matrimoni, a fi de comtes, es un negoci com qualsevol altre.

VENUS: I l'amor ?

ADROGUER: Ai, noia! Encara estem aixi ? L'amor es cosa de novel'la i la vida no es pas una novel'la

VENUS: No ho es, no.

-Una pausa llarga -

ADROGUER: Veus ? Aixó si em vols tenir content, m'ho haries d'otorgar.

VENUS: Que ?

ADROGUER: No llegir novel'les.

VENUS: Ja cercaré una altra manera d'avorrir-me.

ADROGUER, remenant el braser: Trobo que fa fret.

VENUS: Si.

ADROGUER: Quan siguem casats, a casa no el sentiràs el fret. Tinc una estufa de petroli que per a mi, ja esta bé: pero quan ~~m'agradava~~ siguis la meva dona en comprar una d'electric, i fins tot, si convé, posaré calefacció. - L'esguarda

.....

(Acte ~~terce~~)

QUADRE SEGON

L'estampa

La cambra on agonitza l'adolescent. Parets blanques. Una calixera damunt la qual hi ha una imatge de la Verge, dos canalobres de vidre amb eselmes de color de rosa i, dintre fanals i unes flors de ~~drap~~ drap.

Al fons una finestra, a la dreta una porta a l'esquerra les cortines de l'alcoba en l'interior de la qual s'endevina el llit

LA FARSA

Es un mati d'ivern, quan l'ivern te ja sentors de Nadal. A fora bat un sol calent que tot ho pinta de color de rovell d'ou: sol de vells, d'infants i de malalts, que entra, tafaner a la cambra per a trencar el seu or en les presons de vidre de les flors, en el barniç de la caleixera, en el coll esbelt dels canalobres, i per a veure el que passa a dintre la cambra. I hi passa el següent: el malalt s'ha volgut llevar perquè sabia que VENUS vindria a veure'l, i ajudat de la seva mare, es vesteix en l'interior de l'alcoba.

VEU DE LA MARE: Creu .me, fill: no t'hauries de llevar.

VEU DEL FILL: Em fa vergony a que em ~~vegi~~ vegi al llit.

VEU DE LA MARE: Doncs li diré que torni un altre dia.

LA VEU DEL FILL, apressadament i amb angoixa: No, no ! Aixó no! - En veu baixa i amarga - Un altre dia ja no hi seria a ~~hora~~ temps, potser ja no em trobaria

VEU DE LA MARE: Fill + - I trenca a plorar.-

VEU DEL FILL: No, mare: si no ho volia pas dir aixó.... si ja emposare be ben aviat

VEU DE LA MARE: Per a posar-te bó ben aviat hauries d'obeir el metge i no llevar-te

LA VEU DEL FILL: Només avui, mare - Només una estona, una petita estona !

-Una pausa. A fora s'oeix la veu dolça i mandrosa d'una dona que canta. Venen de l'interior de l'alcoba La mare i L'adolescent. L'adolescent està molt pal·lit, té una claror de febre en la mirada i en les galtes li ha florit la sinistra roseta malar de la tuberculosi. Vesteix uns pantalons foscos i una camisa blanca molt escollada. La mare, arbre sagrat que en la vellesa encara aguanta les tempestes, el du mig abraçat, car està tan feble que gairebé no pot caminar. La mare vesteix de negre, com totes les mares dels mariners, i es una dona menuda, de faç pal·lida i marcida pels anys i les penes, de mirada bona, els seus ulls son ulls son de color de cel en el bon temps i compressiva, de veu dolça i apagada que sempre sembla demanar perdó.

LA MAR; acompanyan-lo al silló de fusta pintada pintada de negre i seient de boga, de vora la finestra: Ací estaràs be.... Però m'has de prometre que t'allitaràs desseguida

-Va a l'alcoba. Una pausa breu. L'adolescent esguarda amb ansia, amb anhel, la blavor de la mar, la blavor del cel lluminos del mati. Torna La mare amb un coixi de tonalitats fosques. posa el coixi al respaller del silló i la manta damunt els genolls del fill-

Aixi...aixi... Estas bé ?

ADOLESCENT: Si. mare

-La besa. La mare, plorant, l'abraça. L'adolescent desfa l'abraçada i, procurant fer el cor fort, diu

.....

..... I no ploreu que ja em posaré bó aviat. - Canviant de tó, amb impasciència
que no pot dissimular-

Are aneu.... No: abans demeu.me un mirall....

- La mare va a la caleixera i en
treu un mirall de mà que dona al
fill.-

Feu.la entrar..... - Ix la mare. Una pausa llarga. L'adolescent, despres d'un
moment de dubte doloros, afaga el mirall i s'hi esguarda.
En veure's, el deixa a un costat i es tapa el rostre amb
les mans. Mormola:

Que en dec estar de malalt. Em veurem li faré llastima, Segur que li fare
llastima. -De sobte, amb una veu ofegada per l'angunia.- No, mare: que no
entri ! Digueu.li que no entri....

- Per la porta de la dreta entra Venus. El gris del seu
vestit es mes fosc que en l'estampa anterior. La dolorosa
sorpresa que li causa la vista del malalt la deixa,
durant uns momens, inmobil en el llindar. L'adolescent
l'esguarda ansiosament. Una pausa breu. Venus, a la fi
somriu. No s'ha de veure en el seu somriure cap esforç.
Ara com mai ha de donar la impressió d'una serenitat
olimpica-

VENUS: Bon dia menut. - S'hi apropa, s'asseu al seu costat en una cadira baixa-

ADOLESCENT, esguardan.la. embaladit, amb una veu molt lenta- Has vingut a veure'm

VENUS: Ec clar.

ADOLESCENT: Que bona que has estat ! - Venus, amb una tendres infinita li posa la al front-
No la treguis la teva mà del meu front. Abans em bullia i ara sento com si hi
pasés un alé de marinada.... Oi que no et fà fastic de tocar-me en cara que
estigui malalt ?

- Venus s'aixeca s'inclina damunt el ~~rostre~~ rostre i d'una mane
ra gairebé maternal, el besa. L'adolescent amb una gran emo-
ció, mormola-

Gracies, senyora Venus . La teva boca fa olor de flor dels camps, de vida calent
ta i forta. Ara ja em puc morir .

VENUS, amb to de reny: Qui parla de morir ?

ADOLESCENT: Jo, i una veu misteriosa em diu que no m'enganyo. -Atenuant molt la veu-
No en parlis a la mare. Però diga.li que faig bona cara, que et sembla que
estic animat i em guarire. La mare es vella, saps ? i no te ningú al mon si no
jo, que soc l'única rao del seu viure. La mare m'estima molt i sofriria si sabia
queestic apunt de morir.

VENUS: Calla, calla.

ADOLESCENT: Una vegada tu em contares que un poeta antic deie que les vides joves eren les
predilectes dels Deus. Aquell poeta tenia raó La meva vida s'acava.

VENUS: No ! Jo no ho vull !

ADOLESCENT: Recordes les fogueres de la nit de Sant Joan, que fa olor d'aiguardent, d'al-
fabrga i de clavells ? Donds la meva vida es com una d'aquelles fogueres a la
matinada, quan la claror pal.lida de l'alba apaga la seva resplandor.

VENUS: Em fas sofrir. Em fan sofrir les teves paraules.

ADOLESCENT; molt humil, com demanant perdo: Ja callaré, doncs. Pero tu no te'n vaigis,

.....

- ..... no et moguis del meu costat. En lloc de parlar et miraré per a morir.me amb la contemplacio del teu mirar i del teu somriure i amb la musica de la teve dolça veu.
- VENUS: Calla. Jo no ~~no ho vull que moris~~ no ho vull que moris. No ho vull creure, Ets l'anima mes pura i mes noble que he trobat en el meu pas per la terra.
- ADOLESCENT;avergonyt: Jo ?No, pobre de mi.
- VENUS: Si, tu, que no ets practic, que no toques de peus a terra, que no ets gasiu com els altres homes. Tu, que ets tot llum i caliu d'amor.
- Adolescent li agafa la mà, l'apropa als seus llavis i la besa-
- ADOLESCENT. Que est bona, senyora Venus ! Abans, quan no et coneixia a tu, encara no havies vingut, i al poble tan sols hi havia la pobre gent de cada dia, pensava que la vida era aspra, feixuga, dura. I la fosca de la foscor de l'anima de la gent. Ara, despres que m'has dit que m'estimes una mica, la vida es bella i canta plena de joia. I ara ja ho veus; m'estic morint. No em sap greu, no, Val mes morir aixi que no pas viure sense tu. Jo no he sabia que t'estimes, perquè encara soc mig criatura, saps ? Ni sabia que vol dir estimar. Hi ha gent que creu que es tenir relacions i casar.se. ara sé que no: ara se que estimar es una altra cosa: es tenir l'anima plena d'una altra anima: es tenit els ulls oberts a totes les coses boniques del mon i el cor ben sensible a totes les bondats. I estar alegre sense seber de qué i perquè i sofrir i beneir el sofriment. Jo no habia mai mirat cap dona..... la mare es una altra cosa, saps ? la mare no es com una dona..... I en mirar.te i estimar.te a tu em fa l'efecte que he mirat i estimat totes les dones del mon.
- VENUS: Calla; et fatigues
- ADOLESCENT: Deixa'm parlar, senyora Venus, ara que encara hi soc a temps !
- VENUS: No ! Parla ! Parla
- ADOLESCENT: El metge i la mare també m'ho diuen que no em cansi, però cansar.me parlant amb tu em plau tant ! I es tant trist pensar que arribarà un moment que ja no et sentirés mai més. ~~Ma~~ més! Quines dues paraules mes negres !
- VENUS: No existeix el mai més. La vida no es una negació.
- ADOLESCENT: Per a mi si. Ja no passejarem ^{mes} per la platja les nits de lluna, quan l'aigua suspira desfen.se en escuma per la platja i en el llom de cada onada sembla cavalcar.hi una sirena. Ja no ens veuran mai més junts i l'adroguer no s'enfadarà.
- VENUS: No em parlis d'ell, que no es digne d'una hora tan pura com aquesta.
- ADOLESCENT: Si et recordes de mi alguna vegada, si no m'oblides del tot quan la mare vaigi al cementiri hi aniràs a companyan la mare;.....
- VENUS, amb una tendrissima efusió maternal: Calla, calla petit meu que et posaras mes malalt.
- ADOLESCENT; despres d'un accés de tos: Més malalt ? Ja no pot ser. Mira. - Li ensenya el mocador tacat de sang-
- VENUS, espaordida: Vaig a cridar la teva mare per a que avisi el metge. Vaig a.....
- ADOLESCENT: I la mare.... A la mare, quan jo no hi sigui, vina. la a veure sovint, ella t'estima molt perque tu ~~m'has~~ m'has esimat a mi. El senyor Pere et deixarà venir, perque jo ja no hi seré.
- VENUS: Tu que saps si cap altre home podrà intervenir en la meva vida ! Car tu ja no ets un infant: el dolor t'ha fet home.
- ADOLESCENT: Si jo m'hagués quedat, segurament no hauria estat feliç com soc ara, que m'has dit coses d'amor i de pietat. Jo soc pobre i he treballar i tu t'hauries casat amb un ric, car les noies belles com tu sempre es casen .....

- ..... amb els que tenen riquesa.
- VENUS: Tu qué saps com soc jo i que soc !
- ADOLESCENT: I jo m'hauria tornat a trobar sol amb la mare, que no hauria sabut com guarir la meua tristesa. I t'hauria vist passar de braçet amb el teu marit i amb la veu entelada per la pena t'hauria dit: Bona tarda, senyora Venus i la companya.
- VENUS: Pobre infant meu ! Que mal t'he fet sense saber ho. I que sola em quedaré sense tu !
- ADOLESCENT: També alegria cruel: Veus ? Jo, no. Abans, quan m'enbarcava per estar quinze o vint dies en mar, sempre tenia la por de no trobar-te quan tornés, de que haguessis desaparegut de la manera misteriosa que habies arribat. I ara no la tinc aquesta por, saps perquè ?
- VENUS: Perqué ? Diga'la.
- ADOLESCENT: Perqué no et perdo. Perqué no et deixo. Perqué en morir jo te'n vens amb mi. Si hagués viscut hauria estat com una mena de mort, perquè hauria vist com te'n anaves amb un altre. I aixó m'ensenya, que, de vegades, la veritable mort es la vida
- VENUS: Si, petit enamorat meu, petit Adonis meu: si tén anaves, mories, el millor de mi moriria amb tu.
- ADOLESCENT: Vivint, el mes fort seria el teu espos. En camvi, mort, el mes fort soc jo, car tu no m'oblidaràs i sempre, entre el teu marit i tu, hi haura la meua ombra.
- VENUS: Ja no parles com un infant, ja parles amb tota l'amargor d'un home.
- ADOLESCENT: Els somnis mai no es realitzen: per aixó son somnis. I la vida es aspra i té una mà forta que ens bufeteja sovint.... Pero si m'hagués pugut casar amb tu, senyora Venus ! ! Si m'hagués pugut casar amb tu - Si els pobres es podessin casar amb tu ! Ja no m'hauria embarcat mes per a que tu no passis angunia. Hauria treballat a la Dressana del Xillo i hauria fet olor de quitrà i de fusta, que es una olor bona i honesta. I hauriem tingut una casa vora la mar amb una llar de foc per a l'hivern i unes clvellines i geranis per a l'estiu. - Amb la veu apagada - Ara tot aixó ja no serà possible, car els somnis mai no es realitzen: per aixó son somnis. + Una llagrima rodola per la faç de ceda +
- VENUS: No, diguis aixó ! No parlis ! Si viuràs, que jo ho vull que visquis, i tindràs la casa blanca vora la mar i em tindràs a mi....
- ADOLESCENT: Ara si que estic cansat, veus ?..... Cansat com si hagués caminat molt, hores i hores, soto el sol, sota les ales misterioses de la nit.
- VENUS: Reposa, doncs. I calla, que aixó et posarà bé. Jo no em mouré del teu costat, sents ?
- ADOLESCENT, amb els ulls closos i el cap girat vers l'esclat de llum de la finestra: Si..... Dona'm la mà, que aixi no em sentiré tan sol.
- VENUS, amb una gran angoixa: Calla.... - Un greu, un llarg, un profund silenci, s'oeix molt apagada, molt feble, una melodia lenta ~~apassionada~~ apassionada: el " Somni " de Schuman, o l'a " l'alegretto de la " Septima sinfonia " de Beethoven. Entra la mare-
- LA MARE: Dorm ?
- ADOLESCENT: No, mare. Encara no. - La mare s'asseu als peus del llit, enfrnt de Venus !
- LA MARE, amb veu ofagada pol plo : Está molt malalt !

VENUS, posant.se un dit demut els llavis: Pssit.....

!-Venus s'agenolla als peus de L'adolescent-

ADOLESCENT, obrint els ulls: Que ten vas, senyora Venus ?

VENUS: No, home P

ADOLESCENT: No te'n vaigis, que encara soc aci !

LA MARE: Fill meu ! Pobre fill meu !

ADOLESCENT, amb els ulls oberts : Que som a la tarda ?

LA MARE: No, que som al mati.

ADOLESCENT: Tot ho veig fosc, com si caigués el dia....

- Les dues dones s'esguarden amb angoixa desesperada. Una pausa breu-

Senyora Venus.....

VENUS: Soc aci, al teu costat.

ADOLESCENT: Mare...

LA MARE: Que vols ? Parla'm ! Parla'm ! Parla'm !

ADOLESCENT: Adeu !

VENUS: Adeu, estimat ! Adeu, cor noble, anima pura !

- El besa al front, s'aixeca. El cap del
ADOLESCENT com segat per una dalla ~~em~~
invisible, cau desmaiada damunt el pit-

LA MARE, agenollada, abraçada al cos de l'ADOLESCENT, amb un crit delirant : Fill !

Segueix mes forta la musica, o cia L'ALEGRETTO DE LA septima sinfonia de BEETHOVEN

Cau molt lentament el
TELO

LA SEGONA NAIXENCA DE VENUS, de Lluís Capdevila

és propietat dels seus hereus, Joaquim Capdevila, Enric Capdevila i Pilar Capdevila

QUADRE TERCER

L'ESTAMPA

El menjador de la casa L'ADROGUER. Els mobles i el decorat han de donar una impressió de caricatura: caricatura plena d'agró. A les parets hi ha un paper pintat, flors i ocells d'una cursileria depravada. A primer terme de l'esquerra, l'escala que baixa a la botiga. A la dreta la porta del dormitori. Al fons un balcó, que s'obre al carrer. Al mig de la cambra la taula de menjar, que fa joc amb les cadires i el trinxant i el bufet. Mobles de basar. Una o dues pintures de mal gust. Del sostre molt baix, penja una lampara de tres o quatre llums.

En un recó una ràdio gramola. en un altre una esufa de petroli.

LA FARSA

!-Nit. La taula encara es parada, malgrat que els nostres personatges ja fa estona que acabat de sopar. Tases de café, copes i ampolles de xampany i de licors. I fum molt fum d'aquests enormes sigars que tant sols fuma els dies de noces

Abans de descloure la cortina s'oeix la radio gramola un ballable qualsevol i un gran xibafri: crits i rialles. Quan es desclou la cortina, el reduït menjador es ple de gent que balla i, de tan en tan, ja un xic ebris, es deturen davant la taula i beuen xampany o altres coses a beure.

Hi ha EL PATRO, EL SECRETARI DE L'AJUNTAMENT, EL SERGENT DE LA GUARDIA CIVIL, L'APOTECARI, les tres xafarderes, EL LUBRIC, EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA, EL MES FORT, LA GERMANA DEL PATRO, UN GERMA DEL ADROGUER, VENUS I EL ADROGUER. Tots van molt mudats, però el que va més mudat es l'adroguer; vestit negre, sabates rosses, coll fort...

VENUS, que està asseguda a primer terme, hermetica i meditativa, com si es desentengués de la festa, du un vestit de la mateixa forma que els dels actes anteriors, però més elegant, d'un gris més fosc. Hi ha una altra modificació en la seva indumentaria: dú mitges i sabates, unes mitges grises de seda i unes grises sabates d'antilop.

Cessa la música i les parelles que ballaven, dues noies i les tres xafarderes ~~mm~~ es deixen caure entre xisclets i rialles a les cadires.

APOTECARI: ,picant de mans: Senyores i senyors !

- Tothom segueix la gatzara i ningú no l'escolta. Ell repeteix Senyores i senyors -Davant la insistència hi ha un xis més de silenci- Demano per parlar.

EL SECRETARI, que està una mica begut: No, no ! que calli !

EL MES FORT: Que calli !

SECRETARI: Ja parlaré jo, que tinc més aptituds

APOTECARI, empipat, al secretari: I vostè el que es un mal educat

SECRETARI: I vostè es una mona ! Mori la farmacoepa !

EL MES FORT: Mori !

ADROGUER, esverat: Senyors ! Senyores ! Tinguem la festa en pau ! Siguem prudents, senyors Pensen que aquesta es una casa respectable !

EL QUE TOCA DE PEUS A TERRA, que també ha begut massa: Vatú ! l'adroguer s'enfada !

EL LUBRIC: No ~~mm~~ m'enfadaria pas jo amb una dona com la que ha pescat.

ADROGUER, molt nervios: Parli ! Parli vostè, si en te ganes !

APOTECARI, al secretari: Amb vostè ja ens veurem les cares !

SECRETARI: Encara no ~~hem hem vist~~ les hem vist prou ?

APOTECARI, després d'una mirada fulminant al secretari : Senyores i Senyors !

-Cessa l'aldarull i s'apaguen les converses-

Hem assistit a una festa plena de cordialitat i simpatia: la dels casament de Venus amb el nostre bon amic Pere, el comerciant més important i més ric del poble. La seva llar, que avui es la llar de l'amor, i que ho sigui per molts anys, s'ha obert generosa per a nosaltres. Ha sortit a honor nostre el bó i millor de la botiga.

EL QUE TOCA, que no està per discursos: Molt bé, molt bé ! Visca !

APOTECARI: Gracies, Jaumet, pero encara no he acabat. -Reprenent el tó oratori- Vins, rostits, llepolies de tota mena. han fet d'aquesta festa inoblidable. S'ha menjat, s'ha begut, i fins i tot, s'ha ballat. No ens privem de rés els ~~de~~ d'aquest poble ! Ara, pero, senyores i senyors. son tres quarts d'una de la matinada i no es just que siguem abusant de l'hospitalitat d'aquesta casa.

XAFARDERA 1^a. Com canta !

Xafardera 2^a. Parla com un diputat !

APOTECARI, després d'un somriure a les dues xafarderes: Crec, doncs, que es hora de retirarnos per a que els nuvis puguin dedicarse a les dolceses de ~~hi~~ l'hi meneu.

SECRETARI, amb rancor de poeta tronat: Quin cursi !

EL QUE TOCA de , aplaudint: Molt bé ! Molt bé !

APOTECARI: Tot aixó vol dir que ja ens en podem anar que aci hi fem nosa.

-Reneix l'aldarull-

XAFARDERA 3^a. Molt ben pensat !

XAFARDERA 2^a. Com passen les hores quan hi ha una companya agradable.

EL QUE ARREPLEGA DINERS, a la seva dona donant-li uns paquets: Te, guarda aixó que m'ho he fet donar per la cuinera. Demà ens podrem estalviar el dinar.

XAFARDERA 3^a. Noies, ha estat una festassa !

UNA NOIA, a una altra: Qui podés ser la núvia !

L'ALTRA NOIA: Si el Pere ja es vell

UNA NOIA: Pero es ric.

LA GERMANA: Abrugueu, vos bé que fa una nit molt freda. -Els convidats es posen els abrigo, s'acomiaden les dones adreçant-se particularment a Venus-

VEUS de Bona nit !

Divertir, se !

Molta sort !

Apa, apa, que es tard.

- Van eixint per l'escala cap a la botiga, guiats per l'adroguer, Resten un moment sols, Venus, el patró, i la germana. El patró, a taula beu una copa de licor i encen la pipa. La germana s'apropa a Venus -

LA GERMANA: Estàs trista .

VENUS: Si.

LA GERMANA: Aquets casament potser no et plau.

VENUS: No.

LA GERMANA: Però perquè no t'hi oposaves ?

VENUS: Perqué, ja, tot m'es indiferent .

LA GERMANA: I pensar que, fent-ho a fi de bé, potser haurem causat la teva infelicitat !

VENUS, dolçament: No, mare. I no us enquimereu per mi, que tot s'arrajarà

- LA GERMANA: Així ho espero.... De totes maneres, filla, si fossis malaurada, pensa que sempre em tens ami.
- VENUS: Gràcies, mare. - Li besa la mà -
- LA GERMANA: ~~Altrament~~ Altrament, si bé es ser que Pere no es jove ni galan, es bó i considerat. -Puja l'Adroguer, acompanyat del seu germà, un tipus insignificant i borros -
- L'ADROGUER: Ja son fora. Voleu creure que estic cansat de debó ?
- EL PATRO: Si, es clar: aicó de casar. se porta molt enrenou.
- LA GERMANA: Nosaltres també us deixem, que hem de matinar.
- L'ADROGUER: Com volgueu. us acompanyarà el meu germà. -Al germà.- Tu hauràs de dormir a baix a la botiga.
- EL GERMA: Com vulguis
- LA GERMANA: Hom la passa de qualsevol manera una nit.
- EL PATRO: Que vingui en mar si vol saber, ho per experiència.
- L'ADROGUER: Amb la serventa m'ha passat el mateix i ha hugut d'anar a dormir a fora. havia pensat en la serventa i no havia pensat amb el llit. A la rebotiga hi ha sacs i no hi estaràs malament, naturalment no hi estaràs com al hotel, però vaja....
- EL GERMA: Tantseval, tanseval!
- L'ADROGUER: Demà ja ho solucionarem..
- EL GERMA: No pateixis per mi.
- EL PATRO, aixecant.se, a la germana: Anem.mi, noia ?
- LA GERMANA: Quan tu vulguis
- EL PATRO, encaixant amb l'adroguer: Be, doncs, que no sigui rés.
- LA GERMANA, a Venus: Adeu Maria. I que sigueu ben feliços.
- VENUS: Adeu, mare !
- LA GERMANA: Vina'm aveure sovint.
- VENUS: Si, si. - Les dues dones s'abracen. Després La germana, el Patro i el germà, son engolits pel caragol de l'escala.Des de baix criden:
- LA GERMANA i El patró: Bona nit.
- L'ADROGUER: Bona nit.

- S'oeix el pany de la porta forana.Una pausa llarga. L'adroguer, un xic torbat,- aquesta es la situació mes dificil de la seva vida- esguarda Venus, s'hi apropa, va a parlar.li i no sap com començar..... A la fi grotescament apurat, diu-
Ja estem sols.

- Meditativa, abtreta, VENUS no respont.Sóieix xiular el vent i bramular la mar. L'ADROGUER, amb comica angoixa,- comica per que la sofráix ell i autentica com la més noble criatura humana- comenta:

Quina nit! - Després timidament, afegeix-
Es tart. Ens n'hauriem d'anar a dormir.

- VENUS: Ves.hi, jo no vull anar.hi.
- ADROGUER, en el comble de l'estranyesa: Dona !...
- VENUS: Que ?
- L'ADROGUER, timidament: Que tot'hom hi va .
- VENUS: Jo, però, no soc com tot'hom.
- L'ADROGUER, amb recansa: Massa que ho veix.

-En el tó de VENUS no hi ha d'haber ni rancunia ni acritud que la farien massa humana i es ara, com en el començament del poema, que es deshumanitza.

- En lloc de la rancunia i acritut que , en identiques circumstancies, hi hauria en un esser de cada dia, hi ha en ella una indiferència freda, hermetica i terrible.

Dit aixó, cal retornar a la situació. L'ADROGUER, sempre amb una humilitat grotesca- que no ha de fer riure, pero que ha de fer pena- diu :

Pensa que som marit i muller

VENUS: Si t'ha de servir de consol, pensa'ho tu.

ADROGUER, atribuladament: No, no: jo no: jo el que voldria que ho pensessis tu.

VENUS: Deixa'm estar .

ADROGUER, amb amargor: L'apotecari, que, segons tinc entés es misógin, que no se el que vol dir, conta que Venus es una divinitat malefica

VENUS: Quan el bé no es per a vosaltres, tot ho qualifiqueu de maléfic.

ADROGUER, desesperant.se: Quina nit de noces ! Aixósi que no m'ho esperava.

VENUS: Que esperaves, doncs !

ADROGUER: No ho sé. Tot menys aixó -Molt feble, indefens, sempre en una amalgama de grostesc i doloros-

Pobre de mi ! pobre de mi ! Ja veig que no m'estimes.

VENUS: Ho habies d'haber vist abans.

ADROGUER: Pero...

VENUS: Jo mai no t'he dit que t'estimes, racorda.ho. hom tan sols estima la bondat i la bellesa. Tu no sé si ets bó, tal vegada en siguis, no com cal esser.ne: calidament, apassionadament, si no d'una manera freda, perquè si, perquè per al mal cal una certa grandesa. Tu no sé si ets bó, però sé que tens anys, ventre i arteriosclorosi.

ADROGUER, tornant.se a desesperar: I doncs perquè et casaves amb mi ?

VENUS: Perque la mare ho volia.

ADROGUER: Si no ho es la teva mare.

VENUS: Si que ho és, perquè me'n ha fet.

ADROGUER: No en tens tu de mare. no sabem qui ets, no sabem d'on vens.

VENUS (Una llarga mirada de profund menyspreu)

ADROGUER; ~~humiliat~~ humiliat, adolorit: Perdona'm. Es que t'etimo. Soc vell, si, soc lleig, soc adroguer, no sé dir paraules boniques. ! però t'estimo !

- S'eixuga una llagrima, car segons es veu, els adroguers tambe ploren -

VENUS: Em fas llastima.

ADROGUER: La llàstima també es una mena d'amor, un amor de caritat. Jo ja sé que no puc demanar massa, i ja en tindria prou amb aixó. I comprenc que he fet un disbarat casat'me amb tu, que estàs tant per damunt meu i ets tant meravellosa, i jo soc un pobre home vulgar, un home gris de cada dia, pero que vols que et digui ? m'has enlluernat, m'has embruixat. - Amb gran prec - Tinga's pietat de mi, Maria.

VENUS: Maria ho soc inacament per a la mare. Per a tu sempre seré Venus, inaccessible i llunyana.

ADROGUER: Si que l'he feta bona, doncs. Qui s'ho havia de pensar que a un home tan assenyat com jo , tan tocat i posat, li havia de passar una cosa com aquesta !

VENUS: El destí de les humanes criatures te giragonces inesperades. Tu que ets un home assenyat, ~~com un~~ un comerciant formal, hi habies de pensar. Jo no soc una dona com les altres, i, per tan, mai no podre esser la teva dona de fet sino de paraula.

ADROGUER: Però la paraula es sagrada. !

- VENUS: Per a tu, si, que vius de paraules. Per a mi, no. Jo soc una dona estranya, una dona que no et convé. Jo no puc estimar.
- ADROGUER, apessarat sempre, pero, sota el signe del grotesc:
Deu meu! Deu meu! I jo que em creie que sasar.se era una cosa facil!
- VENUS: Es veu qu e no .
- ADROGUER: I tantes noies com hi ha que envejarien la teva sort! Jo soc ric i bon jan. Amb mi tindries tot el que volguessis.
- VENUS, gremment: El que jo vull, tu no m'ho pots donar.
- DROGUER: Qui daltabaix! Quin daltabaix! - Reaccionant - Però, dona, procura acomodar.te a les circumstancies +
- VENUS: Jo no puc acomodar.me a les circumstancies. He vingut a aquest poble d'una manera misteriosa i, quan menys t'ho ^{esperis} ~~parlams~~, quan menys t'ho pensis, desapareixeré amb el mateix misteri. Un dia em cercaràs i no em trobaràs. Un dia em cridaràs i jo ja seré lluny. Recorda que em deies que tenies por que em fongués com les aparicions.
- Aixecant.se i duent.lo al balcó del fons -
- Mira: la mar, que avui esta avalotada i aixeca onades com castells coronats d'ascuma, i el dia que vaig arribar era plana i blava i el sol en neixer la vestia d'or. Es el meu camí, camí de tempestes i cançons, de llegendes i tragedies. Per la mar vaig venir i per la mar me'n aniré. - Amb una tranzició - Ara, deixa'm. Vull estar sola.
- ADROGUER; implorant: Però, dona!....
- VENUS, amb la veu dura: Deixa'm.
- ADROGUER, anantse'n vers el dormitori que es a la dreta: Un home tan ric i un matrimoni tan malaurat! Jo que em creie que els diners ho solucionaven tot!
- VENUS ha restat sola. Una pausa llarga. De sobte torna a apareixer el marit frustrat i demana:-
- Almenys. que la gent no en sapiga res de tot aixó!
- VENUS: No temis, que no ho sabran per mi.
- ADROGUER: Tan poc que et costaria....
- VENUS: Veste'n.
- El marit desapareix amb un gest dessolat. Una pausa mes llarga que l'anterior. S'oeix la veu del vent i la de la mar que donen a la nit un accent de tragedia. VENUS s'aixeca i a paga la llum. Pel balcó del fons, que Venus obre de bat a bat, entra una fantàstica claror blava. VENUS dreta davant el balcó, envia un bes a la nit i mormola -
- Petit enamorat meu! Petit Adonis Meu -

De la cambra nupcial arriba un sanglot del marit.
De la nit hivernal el xiular del vent i el plor de la mar.
Molt l'entament esclou la cortina

Torre d'an Barra. barri dels mariners, Any 1935

SEGONA NAIXENCA DE VENUS de LLUIS CAPDEVILA

Espropietat dels seus hereu Noaquim Capdevila, Enric Capdevila, Pilar capdevila